

Diákszleng a Kölcsey Ferenc Gimnázium és Általános Iskolában

Szakdolgozat

2008, Debrecen

Témavezető:

Dr. Kis Tamás
egyetemi docens

Készítette:

Sallainé Topor Rita
III. évf., magyar szak,
kiegészítő, levelező tagozat

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. A diákszleng fogalmáról	5
3. Néhány fontos kérdés a nyelvi attitűd vizsgálat kapcsán	8
3.1. A diákszleng létrejöttének indítékai	8
3.2. A diákszleng mint a kortárs csoportok kötelező nyelvhasználata	10
3.3. A szókincs gyarapodásának forrásai	11
3.4. A diákszleng megítélése: A felnőttek és a diáknyelv	15
4. A vizsgálat	17
5. A vizsgált területek	19
5.1. Fiatal nő	19
5.2. Fiatal férfi	26
5.3. Vonzó nő	33
5.4. Vonzó férfi	39
6. Összegzés	44
7. Szótár	50
8. Mellékletek	55
8.1. Táblázatok	55
8.2. Diagramok	60
9. Felhasznált szakirodalom	63

1. Bevezetés

“A fiatalok világának, életének, felfogásának, tevékenységének teljes megismeréséhez nagyon sokszor a nyelvi megnyilvánulások szolgáltatnak nélkülözhetetlen adatokat.”

(Bachát László)

A nyelv a gondolkodásnak, a kommunikációnak és az önkifejezésnek az eszköze. A gondolkodás megismeréséhez tehát a nyelven keresztül vezet az út.

Gyakorló pedagógusként úgy gondolom, hogy minden nevelőnek érdeke, sőt kötelessége diákjainak nyelvhasználatát, ezáltal gondolkodását, világnézetét ismerni és elfogadni. Ezek az ismeretek kapcsolatteremtésre, a diákokhoz való közeledésre is remekül használhatók. S ezen a téren mindig van mit tanulnia a pedagógustársadalomnak. Sajnos gyakran találkozni kirekesztő magatartással a tanárok részéről; sokan vannak, akik a tanulók nyelvhasználatát sekélyesnek, fantáziátlannak, gyakran obszcénnek és trágárnak tartják. Az iskola a választékos köznyelv elsajátíttatására helyezi a hangsúlyt, és ez helyénvaló is, hiszen, aki ennek nincsen birtokában, az élet számos területén hátrányba kerülhet. Ugyanakkor azt is be kell látnunk, hogy a diákcsoportok körében kialakuló sajátos nyelvhasználat minden tekintetben és hibátlanul betölti a beszéd kommunikatív funkcióját. Van-e jogunk tehát értékítéletet alkotni? Ráadásul nem lehet tagadni azt sem, hogy a diáknyelvnek az utóbbi időben egyre erőteljesebb köznyelvalakító szerepe is van, egyre több diákszleng szó válik széles körben ismertté. Ez mindenképpen az ifjúsági nyelv leleményességével, kreativitásával és képszerűségével magyarázható.

E szakdolgozat célja a diáknyelv szókincsének és szóalkotási módjainak felmérése egy adott témakörben, illetve két kortárs csoport nyelvhasználatának összehasonlítása. A szógyűjtemény etimológiai szempontú vizsgálata jól mutatja, hogy a diákszleng szókincsbővülésének milyen külső forrásai lehetnek (idegen nyelvek illetve csoportnyelvek).

A témakörök kiválasztásában a diákok életkori sajátosságai jól érvényesülnek, hiszen a fiatal férfi és nő, valamint a vonzó férfi-nő téma a korosztály érdeklődésének egyik alapvető fókusza. E munka azt vizsgálja, hogy az említett témakörökben mennyire tér el a gimnáziumi közösségbe éppen beilleszkedő kilencedikesek, illetve a gimnáziumi hierarchiában legfelül elhelyezkedő, szinte felnőtt tizenkettedikes tanulók szókinccse. Választ keres arra, hogy egy iskolai közösségen belül az életkorbeli különbség milyen módon jelentkezik a nyelvhasználatban. A szókinccsbeli azonosságok és különbségek felmérése témakörönként történik: adott témakörben a mennyiségi mutató és a szókinccs vizsgálatára, valamint a stílusminősítések összehasonlítására kerül sor. Ezen kívül a diáknyelv jellegzetes szóalkotási módjairól is szó esik.

A gyűjtött anyag témakörönkénti feldolgozását egy rövid áttekintés és a nyelvi attitűd vizsgálat tanulságai előzik meg. Az összegzés, a diákok által gyűjtött szavak szótára, a mellékletek, valamint a bibliográfia a dolgozat utolsó részében kapnak helyet.

2. A diákszleng fogalmáról

Az ember társas lény. Születésétől haláláig folytonosan tagja emberi közösségeknek. E csoportok alapvetően formálják egyéniségét, világszemléletét, gondolkodását, s ezeken keresztül természetesen nyelvhasználatát is. Az első közösség a legtöbb ember számára a család, később az általános iskola, a középiskola, esetleg felsőoktatási intézmény, majd a munkahely. E fontos szocializációs színtereken a valahová tartozás igénye a legtöbbször egy sajátos szokásrendszer és egy az adott közösségre jellemző nyelvváltozat kialakulásához vezet.

A mai középiskolás fiatalok annyi időt töltenek az iskolában, mint egy felnőtt ember a munkahelyén. Az egymással való napi érintkezés révén az iskolai kortárs csoport a serdülő fiatalok életének legfontosabb, legmeghatározóbb közössége, s a diákszleng mint csoportnyelv létrejöttének alapvető feltétele. „Az ifjúság életfilozófiája, szubkultúrája sajátos normatívákat követ – ezt lehet bírálni, hibáztatni, de attól még létezik! –, ennek rendelődik alá a magatartás-, illetve a beszédkultúra is. E sajátos és öntörvényű szubkultúra részeként tehát kialakult az ifjúság beszédkultúrája, s annak eszköztára, kódrendszere, kommunikációs szokásai” (H. VARGA GYULA, Létezik-e ifjúsági nyelv?).

De mi is az a diákszleng? Diákszlengnek vagy hagyományos elnevezésével diáknyelvnek az (elsősorban az általános és középiskolás) diákok által használt és általuk gyarapított szlenget nevezik, amely leginkább (de nem kizárólag) az iskolai és általában a diákélet fogalmainak, tárgyainak sajátos elnevezését tartalmazza. Az 1960-as évektől egy ideig az ifjúsági nyelv mint rétegnyelv egyik csoportnyelvként tartották számon, de az utóbbi időszakban inkább mint egy azonos életkorú és azonos tevékenységi körű rangtárs csoportokban használt szakszlenget értelmezik. A szleng ugyanis nem tekinthető egységesnek, különféle típusai vannak: „Meg kell különböztetnünk a közszlenget, amely a nyelvet beszélők számára általánosan ismert dolgokat, fogalmakat megnevező országszerte elterjedt szlengjelenségek összefoglaló neve; a területi szlenget, melynek érvényessége területileg korlátozott; és a szakszlenget, amely foglalkozás, hobbi, érdeklődés alapján alakul ki, és szorosan

kapcsolódik az adott szakma szaknyelvéhez is” (KIS TAMÁS, Bakaduma: 341). A diákszleng ez utóbbihoz sorolható, hiszen szókincsének speciális rétegei vannak, melyek lehetővé teszik megkülönböztetését a köznyelvtől, illetve a többi szakszlengtől.

A nyelvészek régtől fogva tudomásul veszik, hogy létezik ez a sajátos nyelvi forma: korábbi szakkönyvekben, cikkekben elszórta találunk utalásokat, megállapításokat az ifjúság nyelvéről, mint diáknyelvről. A nyelvtudományi összefoglaló munkák: a leíró nyelvtanok, a stilisztikai szakkönyvek külön fejezetet nem szentelnek ennek a nyelvi formának, általában a csoportnyelvek között említik meg.

A fiatalok nyelvét sokáig argónak tartották. Pedig az argó legfőbb jellemzője a titkosság és a csoporthoz tartozás, míg az "ifjúsági nyelv" esetében fontos ugyan az összetartozás, a beavatottság, de nem titkos. Tehát, része a szlengnek, de nem egyenlő vele. A diáknyelv kialakulásával foglalkozó nyelvészek felvették azt a kérdést is, hogy az argó előtt vagy után keletkezett-e a diákszleng? „A dolgok logikája szerint egyrészt bizonyára korábban akadtak tolvajok, mint nagyobb számú tanult ember vagy iskola; másrészt az argó sohasem szorult rá a diáknyelv szókincsére, fordítva azonban igen: a diákokat mind a mai napig vonzza a titkos, a nyers, a "tiltott", a rendhagyó. Ezenkívül a szleng révén az argó napjainkban is szüntelenül áramlik a köznapi-társalgási nyelvbe, a köznyelvbe, a szépirodalmi nyelvbe, sőt csaknem minden nyelvrétegben asszimilálódik is” (HOFFMANN OTTÓ, Mini - tini – szótár:8). A diákszleng kialakulása tehát mindenképpen a tolvajnyelv létrejötte után történt; ha időben akarjuk behatárolni kialakulását, a középkorig kell visszanyúlnunk, amikor az első iskolák létrejöttek.

A diáknyelv születése mindenképpen az oktatási intézményekhez kötődik, de már a legkorábbi gyűjteményekből kiderül, hogy szókincsé nem korlátozódik a szűkebb értelemben vett iskolai és kollégiumi szókincsre, hiszen a diákok mindennapjai nem csak az iskola köré szerveződnek, hanem van egy hétköznapi életük is, mely révén kapcsolatokat létesítenek más emberekkel. Ahogyan HOFFMANN OTTÓ is megfogalmazta: „A diáknyelvet nem szűkíthetjük le az iskolai és a kollégiumi élet szakszlengjére”, hiszen megkérdőjelezhetetlen érintkezésük szűkebb és tágabb környezetükkel. BACHÁT LÁSZLÓ is úgy gondolja, hogy a diáknyelv szókincsé

nemcsak az iskolai életre korlátozódik. Szerinte az élet más területeire kiterjedő témaköröket is figyelembe kell venni, ezért 10 főbb csoportot különít el:

- 1.) Szórakozásra, a fiúk és lányok kapcsolatára utaló diáknyelvi szók
- 2.) Társas érintkezésre vonatkozó szavak
- 3.) A mindennapi élet fogalmai
- 4.) Az emberi test részei
- 5.) Ruházat
- 6.) Beszéddel kapcsolatos szavak ~ aki beszél ~ aki mellébeszél
- 7.) A közlekedés szavai
- 8.) Étkezéssel kapcsolatos szavak
- 9.) Testi szükségletek, tisztálkodás
- 10.) Tetszés – nem tetszés – közömbösség kifejezése (BACHÁT: i.h. 111)

A szakdolgozatomban vizsgált négy témakör megnevezései a társas érintkezésre vonatkozó szavak közé sorolhatók.

Bár a diákszleng kutatása az utóbbi időben igen nagy lendületet vett, nyelvi jelenségeit szinte lehetetlen rendszerbe foglalni, hiszen egy rendkívül változékony, szerteágazó, váratlanságával és rendhagyó mivoltával gyakran meghökkentést kiváltó nyelvváltozatról van szó. Nehezítő tényező az is, hogy e nyelvi forma állandóan változik, alakul, gyarapodik, módosul, s ezt nehéz pontosan visszaadni. Ez a gyors változás éppen lényegéből következik, tehát egyik fő jellemzője.

3. Néhány fontos kérdés a nyelvi attitűd vizsgálat kapcsán

A nyelvi attitűd az emberek saját nyelvükhöz való viszonyát, nyelvhasználattal szembeni beállítottságát jelenti, más vonatkozásban a nyelvi viselkedésre való felkészültséget jelöli. A saját nyelvhasználatról való vélekedés néhány alapvető kérdéssel megválaszolására ad alkalmat.

A szógyűjtést követő tanórán diákjaim egy nyelviattitűd-vizsgálatban is közreműködtek. A rövid esszé elkészítésében négy kérdéssel kellett a gimnazistáknak válaszolniuk:

- 1.) Miért használjátok előszeretettel a diákszleng szavakat?
- 2.) Mennyire érzitek „kötelezőnek” egymás között e szavak használatát?
- 3.) Véleményetek szerint mi lehet az oka annak, hogy a diákszleng szókinccse rendkívül gyorsan változik, gazdagodik?
- 4.) Mit gondoltok, mennyire ismertek ezek a szavak a felnőttek körében? Hogyan ítélik meg ők a diák szlenget?

A négy alapvető kérdéssel adott válaszok ismertetését a szakirodalom idevonatkozó részeivel egészítettem ki.

3.1. A diákszleng létrejöttének indítékai

Az első kérdés arra vonatkozott, hogy a mennyire használják szívesen és gyakran a diákszleng szavait.

A válaszok igen hasonlóak voltak: a fiatalok általában szívesen élnek ezekkel a kifejezésekkel, de sokan bizonyos megkötésekkel. Többen említik, hogy akadnak a diáknyelvben olyan szavak, kifejezések, amelyek használatától tartózkodnak. Itt elsősorban a durva és obszcén szavakra hivatkoznak.

A diákszleng népszerűsége mellett több érvet is felsorakoztatnak a diákok. A legtöbben az egymás közötti zavartalan kommunikáció eszközét látják benne, az „egy nyelvet beszélünk” élményét. A kortárs csoportok fesztelenebb viszonyának

megteremtésében szintén sok múlik a diáknyelven. Véleményük szerint a nyelvhasználat alapja a közös életszemlélet, az együvé tartozás és a „vagányság”.

Mindezt alátámasztja MATIJEVICS LAJOS vélekedése, aki szerint a diákok azért tartják fontosnak a szleng használatát, mert ezáltal úgy érzik, hogy egy csoporthoz tartoznak, szembeszegülhetnek a felnőttekkel, tréfálkozhatnak, gúnyolódhatnak és feltűnést kelthetnek. Többen úgy vélik, hogy saját egyéniségük kifejezésének is fontos eszköze. Egy tanuló azt is megemlíti, hogy a szlengszavak gyakran segítségére vannak a burkoltabb kritika megfogalmazásában.

A diákszleng legalapvetőbb jellegzetessége tehát az, hogy a szlenget beszélő fiatalok próbálnak elkülönülni, s a közös csoporthoz való tartozás tényét nyelvi szinten is kifejezni. Ugyanakkor fontos mozgatórugó az is, hogy nyelvükben is szeretnének másnak látszani, mint az „átlagember”. Az elkülönülési szándék és a feltűnési vágy indokolja, hogy előszeretettel szállnak szembe a sokszor nehézkes szabályokkal „dúsított” köznyelvvvel, vagyis határozott törekvést mutatnak a nyelvi normától való elszakadásra. Ezt az elkülönülést részben az összetartozás tudata, a közösségi érzés, s a másoktól, főleg a felnőttektől való különbözőség igénye táplálja. Ahogyan erre RÓNAKY EDIT is rámutat: „A diák-évek közös iskolai és iskolán kívüli élményei, együttléte során a fiatalok megismerik, elsajátítják korosztályuk sajátos nyelvhasználatát, maguk is részt vesznek alakításában, szókincsének, kifejező-készletének bővítésében és e nyelvi forma terjesztésében. Ahogy viselkedésükben, öltözködésükben, ízlésükben meghatározó társaik, barátaik mércéje, véleménye, értékítélete, úgy szól bele mindez nyelvhasználati szokásaikba is” (RÓNAKY, 1997: Bevezető tanulmány).

HOFFMANN OTTÓ szerint ez az elkülönülés három csoport, három motívum köré szerveződik.

1. Szemléletességre, játékosságra, változatosságra való törekvés

Ezen csoportba tartozó szavak általános jellemzője a kreativitás. Létrejöttük célja, valami mást alkotni, valami újat, a köznyelvitől, a megszokottól eltérőt létrehozni. Ebben pedig segítségükre van a kreativitásuk, alkotó készségük, fantáziájuk. Céljuk,

hogy a nyelvi elemeket minél nagyobb energiával lássák el, és a lehető legerősebb érzelmekkel átfűtött szavakkal fejezzék ki magukat.

2. Ellentét tükrözése, hangsúlyozása a felnőttekkel és egymással szemben

Az ide tartozó szavak funkciója a kiemelés. A diákok nyelvi szinten is szembetűnőbbé próbálják tenni a különbséget – gyakran ellentétet – a felnőttek és saját világuk között.

De nem csak a felnőttektől, egymástól is igyekeznek különbözni. Ez egy serdülőkori sajátossággal magyarázható: a tizenévesekre jellemző viselkedési forma a „többi közül”, a „szürkeségből” való kiemelkedés vágya, az egyéniség, az egyéni gondolkodás kifejezési szándéka. A másoktól való különbözés érvényesítése legalább annyira fontos számukra, mint a közösséghez tartozás élménye. Az egyéniség hangsúlyozása megmutatkozik mind az öltözködésben, mind a nyelvhasználatban.

3. A teljes gátlástalanság megnyilatkozása a szavakban

Hoffmann Ottó véleménye szerint ide sorolhatóak a legkényesebb témák, mint például a szerelem és a szexualitás kifejezései (például szexuális perverziók, homoszexualitás, deviancia, stb.).

3.2. A diákszleng mint a kortárs csoportok kötelező nyelvhasználata

Arra is kíváncsi voltam, hogy mennyire „kötelező” az egymással való érintkezés során szlengszavakkal élni; vajon kilóg-e a sorból az a diák, aki ezeket viszonylag csekély mértékben használja?

Akad, aki úgy vélte, hogy bizonyos társaságokban lehetetlen kikerülni a szleng használatát, hiszen ez fejezi ki az együvé tartozást, sőt az adott kortárs csoportba történő beilleszkedést is nagyban befolyásolja. De volt olyan is, aki kifejtette, hogy bár a szlengszavak a diákság nyelvének szinte elengedhetetlen részét képezik, mégis tudatosan törekszik egy általa választékosabbnak ítélt nyelvhasználatra. Többen

említik azt is, hogy a durva, trágár szavak használatát még a diáknyelvben sem tartják elfogadhatónak.

Valóban tény, hogy a szlengnek, bár nem feltétlen jellemzője, de velejárója a trágárság. „A durva szók használata (...) már nem heves érzelmek, erős felindulás nyelvi lecsapódása (legalábbis elsősorban nem az). Sokkal inkább egy magatartási forma, a modernség, korszerűség tartozékának vélt megnyilatkozási eszköz, főleg az ifjúság és a női nem körében elharapódzott divatjelenség.” (BENKŐ 1980. 11)
Erre az „öncélú” durvaságra a gyűjtött anyagban is találhatunk néhány példát.

3.3. A szókincs gyarapodásának forrásai

A következő kérdés a diákszleng változékonyságának okait firtatta. A diáknyelv gyorsan változik, folytonosan gazdagodik, szókincsébe rendkívül gyorsan kerülnek be újabb és újabb elemek. „Míg minden nyelvre jellemző a szókincs állandóságának megőrzése, addig a szlenghasználók szókincsé gyorsan cserélődik (SZIKSZAINÉ, Magyar stilisztika, 597.)” Érdekelt, vajon diákjaim tudják-e ennek okát adni.

A diáknyelv szókincsének gazdagítása alapvetően két módon történhet: **külső forrásból** vagy **belső szóalkotással**.

A külső források közül a médiát említik a diákok első helyen. Az utóbbi évtizedekben világszerte elterjedt és legitimizálódott a szleng használata. Ez nemcsak a mindennapi beszédre igaz, hanem a sajtó, a televízió, tehát a média területére is. A ma ifjúsága már teljesen a média bűvkörében él. Ez meglátszik a diákok gondolkodásán, s nyelvhasználatán is nyomot hagy. Szókincsüknek jó része a média világát idézi. Az nyíradonyi gimnazisták legfontosabb hatásként az úgynevezett valóság-és kibeszélő show-kat említik. Ezekben az „életszagú” műsorokban a nyelvi megnyilatkozások sokszor erősen eltérnek a köznyelvi normától. Az e műsorokat néző fiatalok mind a műsorvezető, mind a meghívott „átlagemberek” nyelvhasználatára érzékenyek, sőt a legtöbben követendő eszménynek is tekintik. Az új szlengszavak egy része tehát „felülről” jut el hozzájuk. WACHA IMRE 1991-ben írta: „a köznyelvi kiejtés mintája a magyarul beszélő nyelvi

közösség számára a Magyar Rádió és Televízió hivatásos munkatársainak kiejtése és beszéde, annak ellenére, hogy egyre többen szólalnak meg olyanok, akinek a beszédét a nyelvi közösség egyáltalán nem tartja példamutatónak” (WACHA, 1999: 61–2). Ez természetesen nem csak a kiejtésre, hanem a beszélt nyelv szókincsére is vonatkozik. A köznyelven mint fontos forráson kívül (s attól megkülönböztetve) tehát a média nyelvhasználatát is alapvető hatásként kell megemlíteni.

A **kortárs csoportok** egymásra hatása az iskolában és az iskolán kívül is folyamatosan alakítja az ifjúsági nyelv szókincsét. A mindennapos iskolai együttélés során a diákok szinte észrevétlenül formálják egymás nyelvhasználatát, de gazdagodáshoz vezet az is, amikor hétfévenként a szórakozóhelyek igen vegyes közönsége kerül egymással nyelvi kapcsolatba. Ilyenkor a diákok sok szót tanulnak a környező települések, városok fiataljaitól is.

Diákjaim még egy fontos forrást említenek: az **idegen nyelvekét**. Elmondásuk szerint előszeretettel használnak angol vagy német szavakat, beleszöve a mondandóba, ezekkel helyettesítve a magyar megfelelőt, túlnyomórészt hangzásban (és írásban is) magyarosítva az idegen kifejezést.

A diákok ugyan nem említik, de közzismert, hogy más **csoportnyelvek** is rendkívül fontos forrásai az ifjúsági nyelvnek. Ezek közül a **tolvajnyelvet** kell első helyen megemlíteni, de a **katonai szleng**ből is szép számmal kerülnek át kifejezések. A **nyelvjárási szavak**, bár csekélyebb mértékben, de szintén megtalálhatóak a diákszleng szókincsében.

A nyelvi attitűd vizsgálatban a szókincs gyarapodásának **belső szóalkotási módjaira** egyetlen példát említenek a diákok: gyakran a „semmiből” születik szlengszó, például nyelvi bakizással, félremondással. Ezeket azután végképp nem érti senki rajtuk kívül.

A belső szóalkotási módokat alapvetően három csoportba sorolhatjuk (a szóalkotási módok csoportosításánál Kis Tamás: A magyar katonai szleng szótára című munkájában található rendszerezést használtam fel):

I.) A **jelentésbeli szóalkotás** fajtái:

- a. **N é v a d á s** vagy szócsinálás: a hangutánzó, hangulatfestő szavak keletkezésének a forrása.
- b. **N é v á t v i t e l**: hasonlósági (metaforikus) névátvitel vagy érintkezési (metonimikus) névátvitel.
- c. **J e l e n t é s á t v i t e l**: a szavak hangalakjának hasonlósága alapján, mondatbeli érintkezése alapján vagy szócsere a szavak szinonimája alapján.
- d. **E g y é b j e l e n t é s v á l t o z á s o k**: összetett jelentésváltozás, jelentésbővülés, jelentésszűkülés vagy jelentésvesztés.

II.) Az **alaki szóalkotás** fajtái:

- a. **S z ó k é p z é s**: a kicsinyítő képzős forma a leggyakoribb.
A képző járulhat:
 - 1. Csonkított tőhöz
 - 2. Az összetett szó előtagjához
 - 3. Az összetett szó megcsonkított előtagjához
 - 4. A szó összevont alakjához
- b. **I g e i a l a k u l a t o k**: azok az igék, amelyeket a szleng alakmódosulás nélkül vett át, a jelentésbeli szóalkotás kategóriájába tartoznak.
- c. **S z ó ö s s z e t é t e l**: az ifjúsági nyelv nagyszámban alkalmaz összetett szavakat. Alakilag vizsgálva az összetett szavakat azt tapasztaljuk, hogy elsősorban alárendelő szóösszetételek gazdagítják a szleng szókészletét.

III.) A **szóalkotás ritkább fajtái**:

- a. **S z ó r ö v i d í t é s é s s z ó c s o n k í t á s**: a szó első vagy második szótagját ejtik csak ki, esetleg ferdítéssel.
- b. **E l v o n á s**: a képző vagy az összetétel egyik tagjának elvonása.
- c. **S z ó j á t é k**: a diákélettel kapcsolatos fogalom nevét valamely hangalakilag hozzá hasonló köznyelvi szóval helyettesítik.
- d. **M o z a i k s z ó a l k o t á s**

- e. A mozaikszó sajátos feloldása
- f. Szóvegyülés
- g. Metatézis és szóferdítés: a köznyelvi szó mássalhangzói helyet cserélnek; a hangátvetés következtében a szó új, érdekes hangzást kap.

3.4. A diákszleng megítélése: A felnőttek és a diáknyelv

Végezetül megkérdeztem a diákok véleményét arról, hogy a felnőttek (elsősorban a szülők, nagyszülők és tanáraik) mennyire értik és értékelik a diákszlent.

A válaszok nem okoztak meglepetést, hiszen gyakorló tanárként én is nap mint nap találkozom olyan diáknyelvi jelenségekkel, amelyeket egyáltalán nem ismerek. Nem véletlen, hiszen a diákszleng szándéka szerint is különbözni akar a felnőttek nyelvhasználatától, s a diákok örömeiket lelik a titokzatosságban, egy olyan nyelvi jelrendszer birtoklásában, amelyet csak a „beavatottak” képesek értelmezni.

A legcsekélyebb mértékben nagyszülők a képesek követni e sajátos nyelvhasználatot, de a szülők sem beszélnek folyékonyan a nyelvet; bár sok mindent megtanulnak belőle, de gyakoriak a félreértelmezések, félreértések. Előfordult olyan vélemény is, miszerint a felnőttek, elsősorban a tanárok ismerik e szavakat, csak nem használják, mert nem akarnak rossz példát mutatni. Közeledés a diákok nyelvhasználatához tapasztalataik szerint legfeljebb a fiatal tanárok körében figyelhető meg.

A „rossz példa” szóhasználat egyébként a diákszleng felnőttek általi megítélését is jól példázza. Bár a nyelvészeti szakirodalomban a szleng hátrányos megkülönböztetése eltűnőben van, a szülők és pedagógusok még mindig jelentős részben inkább elítélő hozzáállást tanúsítanak a diáknyelvvel szemben. Sokan a negatívumokat hangsúlyozzák: az argó és a tolvajnyelv szavainak nagy számára, az ízléstelenségekre, a túlzó jelzők uralmára hívják fel a figyelmet, s arra, hogy a spontán-élőszóbeli megnyilvánulásokat az egysíkúság jellemzi. Azok azonban, akik egysíkúnak, semmitmondónak minősítik ezt a nyelvváltozatot, s vele együtt természetesen a használóit is, nyilván nem ismerik a tizenéves fiatalok lelki világát. SZILÁGYI N. SÁNDOR szerint a fiatalok beszédmódjának panelszerűsége mögött egy jellegzetes életkori sajátosság húzódik meg: „A szleng ugyanis jellegzetesen érzelemleplező beszédmód. A fiatalok (tizenévesek) egyik életkori sajátossága az, hogy nemesebb érzelmeiket nem szívesen nyilvánítják ki: talán semmitől sem viszolyognak annyira, mint az érzelgősségtől, a szentimentalizmustól, ezért néha fölényeskedő ál-cinizmussal próbálják azt a látszatot kelteni, hogy ők az érzelmekre nem adnak. (Ez persze nincs így a valóságban, a leplező magatartás pedig részben divatjelenség is.) A látszatkeltésnek nagyon jó eszköze a szleng (...).”

Köztudott, hogy a serdülők még csak keresik önmagukat a világban, tele vannak bizonytalansággal, amit persze igyekeznek leplezni. A közös nyelvhasználat segít kivédeni, hogy elárulják, kiszolgáltatassák magukat.

Főként pedagógusok körében elterjedt az a vélekedés, miszerint a diákszleng visszaszorítására komoly erőfeszítéseket kellene tenniük a felnőtteknek. E vélekedések szerint a diáknyelv legnagyobb vétsége a trágárság és a nyelvi durvaság. E szemlélet hibájára KIS TAMÁS szlengkutató mutat rá, amikor felhívja a figyelmet arra, hogy „a szleng és a trágárság kapcsolata közösségfüggő, önmagában a szlengnek nincs köze a trágársághoz. A szleng szókészlet, címszavakkal és hozzájuk rendelt jelentésekkel. A mindennapokban pedig nyelvhasználati forma, amely szociálpszichológiai jelenségekkel, tényezőkkel függ össze. Jelezni kívánom, milyen közösséghez tartozom, az identitásomat pedig a beszédemen keresztül határozom meg. A szleng pontosan megmutatja, hogy az adott közösség mivel foglalkozik, mit tart értéknek, s ezek között mi a sorrend” (VAJNA, 2001: HVG 23/2). Ugyancsak KIS TAMÁS hangsúlyozza, hogy a szleng (s ezen belül a diákszleng) nyelvi univerzálé, hiszen „véltetőleg minden nyelvben és a nyelveknek minden korszakában megtalálható. Létrejöttének egyik alapvető, talán legfontosabb feltétele egy olyan közösség, amelynek tagjai napi intenzív beszédkapcsolatban állnak egymással. Ha ez az intenzív beszédkapcsolat megvan, akkor a nyelvben feltűnnek a szlengjelenségek. Minél intenzívebb a beszélőközösség tagjainak (beszéd)kapcsolata, annál gyakoribbak a szlengjelenségek” (KIS 1997, p. 241).

A diákszleng tehát egy teljesen természetes nyelvi jelenség. Egy szűk közösségben kialakuló nyelvváltozat, amely nem jellegzetesen a 20. század „terméke”, ahogyan azt néhány kutató hangsúlyozza. Úgy gondolom, hogy e nyelvhasználat háttérében egy sajátos, részben még gyermeki, részben már a felnőttkort előlegező életszemlélet húzódik. S ne feledkezzünk meg e nyelvréteg pozitív tulajdonságairól: a fantáziagazdagság, a szinonimák sokasága, a játékos szóalkotás, a szemléletes kifejezések, tréfás szólások, a nagyon termékeny képkincs, a metaforikusság, a meglepő képzetársítások és a sok újszerű ötlet a diákszleng erősségei és alapvető értékei.

4. A vizsgálat

A nyíradonyi Kölcsey Ferenc Gimnázium és Általános Iskola többcélú intézmény. A gimnázium tanulóinak jelentős része a helyi általános iskolából kerül ki. Mivel az alap-és a középfokú iskola egy épületben található (a felsősök a földszinten, illetve az első emeleten tanulnak, a gimnazisták a második emeleten), a diákok közötti érintkezés mindennapos, annak ellenére is, hogy a gimnazisták igyekeznek a kisebbektől elkülönülni. A felsősök tehát nap, mint nap figyelik a magasabb iskolába járó diákokat, s fel is néznek rájuk. Hiszen az iskolai hierarchiában mindig a felsőbb osztályok diákjai helyezkednek el a legmagasabban. Ez a tény a nyelvhasználati vizsgálat során sem hagyható figyelmen kívül. A gimnazisták diákszlengje ugyanis erősen hat a felsős tanulók nyelvhasználatára is, s a középiskolába felvett tanulók jelentős része már korábbról ismeri ezt a sajátos nyelvváltozatot.

A szógyűjtést a gimnázium 9.b és 12.a osztályában végeztem el.

A belépő kilencedikes osztályba 23 diák jár. A vizsgálatban 11 fiú és 8 lány vett részt. Az iskolában ez az egyetlen olyan közösség, ahol a fiúk vannak többségben. Ez a tény jelen dolgozat szempontjából is jelentőséggel bír, hiszen a szókincs kiértékelésénél az is kiderül, hogy a fiúk vagy a lányok gyűjtöttek-e több szót az adott témakörben.

A 12.a osztályközössége 20 főből áll, a vizsgálatban 16 diák vett részt. A megkérdezett tanulók között 6 fiú és 11 lány volt. A fiú–lány arány tehát itt nem mondható ideálisnak. Talán természetes, hogy a kisebbségben lévő fiúk egy meglehetősen zárt csoportot alkotnak az osztályközösségen belül.

A vizsgálatot egy feladatlap segítségével egyetlen tanóra alatt bonyolítottam le. A diákoknak kiosztott papírlapon négy különböző feladatot fogalmaztam meg:

1. S z ó g y ű j t é s : összesen 4 témakörben kerestem a diákok által gyakran használt szavakat. Ezek: fiatal nő és fiatal férfi, valamint vonzó nő és vonzó férfi.

2. **Stílusminősítés:** az összegyűjtött szavak stílusminősítéssel történő ellátása. A választható minősítések: durva, gúnyos, tréfás, kedveskedő, elítélő és közömbös.

3. **Használati gyakoriság:** a felsorolt szavak minősítése a használati gyakoriság alapján, egytől ötig tartó számjegyskálán. Az egyes számokhoz rendelt jelentések:

- 1- ismerem, de szinte soha nem használom
- 2- ritkán használom
- 3- használom, de nem túl gyakran
- 4- gyakran használom
- 5- nagyon gyakran használom

4. **Nemek közötti megoszlás:** a negyedik feladattal azt kívántam vizsgálni, hogy a diákok vélekedése szerint az adott szó inkább a fiúk vagy inkább a lányok körében gyakrabban használt, esetleg nincsen nemhez kötött különbség a szó előfordulásának gyakoriságában. A harmadik információ tehát, ami az összegyűjtött szavak mögé került, egy betűjelzés volt:

- F – a fiúk körében gyakrabban használt
- L – a lányok körében gyakrabban használt
- E – egyformán használt fiúk és lányok körében

5. A vizsgált területek

5.1. Fiatal nő

A fiatal nő témakörben a diákok 68 különböző szót jelöltek meg. Ebből 32 szó csak a 9.-esek, 16 szó csak a 12.-esek kérdőívein szerepelt. Az elsősök az összes szó 76,46 %-át, a végzősök csupán 54,41 %-át gyűjtötték. S ez annál meglepőbb, mert a 12.-esek a „fiatal nő” kategóriában bizonyultak a legkreatívabbnak, vagyis itt gyűjtötték a legtöbb szót (e témakörben több mint kétszer annyi szerepel náluk, mint például a „vonzó férfi” kategóriában).

A 68 gyűjtött szóból mindkét osztály kérdőívein egyszerre mindösszesen 20 szó szerepelt, ez az összes szó 29,41 %-a, vagyis kevesebb mint egyharmada. A leggyakrabban használt szavak természetesen megegyeznek a két osztálynál (legfeljebb nem teljesen ugyanabban a sorrendben következnek), de a gyűjtött anyag további részénél igen nagy különbségek tapasztalhatók. Számomra igen meglepő, hogy csupán minden harmadik szót használnak a két osztály tagjai közösen.

A legnépszerűbb szavak

A *csaj idegen* szó átvételének került be a diákszlengbe a cigány nyelvből. Elterjedtségét és népszerűségét bizonyítja, hogy mindkét osztálynál ez a legtöbbet említett szó a témakörben, összesen 25 diák (15 lány és 10 fiú) vette fel a kérdőívre, s ennek megfelelően a diákok nagy része „gyakran használom” minősítéssel látta el. A többség közömbös stílusminősítést adott a szónak. A használat nemek közötti megoszlása szerint a *csaj* fiúk és lányok körében egyaránt előfordul, nincsen nemhez kötött használói köre.

A *csaj*ból *szi-* képzővel képzett *csajszi* mindkét osztálynál a harmadik helyen áll, összesen 15 szavazattal. A diákok szerint ez a kedveskedő szó egyaránt használatos mindkét nem tagjainál, fiúk és lányok egyenlő arányban vették fel a keresett szavak közé. Az alapszóhoz járuló *-szi* képző érzésem szerint kicsinyítő jelentéssel gazdagítja a szót. Stílusminősítése a közömbös, illetve a tréfás-kedveskedő árnyalat

között oszlik meg. A *csaj* a szleng egyik igen produktív alakja a szóalkotás módjával, a szóképzéssel jött létre.

A témakör második leggyakoribb szava a *bige*. A *bige* eredetileg személynév volt, a mindennapi életben 'lány' jelentésben a II. világháború után kezdték el használni (MIZSER, 2003: 326-327). A szót jelölő 14 diák azonban a közömbös *lány*hoz képest a *bigét* inkább gúnyosnak érzi, s vagy „ismeri, de nem használja” (7 diák) vagy „ritkán használja” (4). A nemek közötti megoszlás szerint e szlengszó egyértelműen a fiúk körében elterjedtebb (13 diák szerint).

A végzősöknél sok, szám szerint 9 szavazatot kapott a *nőci*, a kilencedikesek kérdőívein viszont csak kétszer szerepelt. Összesítésben tehát ez a negyedik leggyakoribb szó. Érdekesség azonban, hogy míg a *csaj* szót fiúk és lányok egyaránt jelölték, a *nőci* többségében a hölgyek jegyezték fel. S bár a szót egyetlen fiú vette fel a kérdőívre, a nemek közötti megoszlás alapján — a diákok szerint — mindkét nem képviselői által gyakran használt. A szó stílusminősítése változatos képet mutat: 4 diák kedveskedő, 3 gúnyos, 2 tréfás és 2 közömbös stílusminősítéssel látta el a *nőci*t. Érdekes, hogy ugyanazon szó személytől, esetleg szituációtól függően éppen úgy válhat a becézés-kedveskedés, mint a gúny kifejezőeszközévé.

A *nőci* a diákszleng egyik közkedvelt szóalkotási módjának, a szóképzésnek a terméke: a -ci denominális nomenképző az alapszóhoz járulva szlengszót hoz létre.

A következő legtöbb szavazatot számláló szó a *picca*, amely 5 elsős és 4 végzős diák kérdőívén szerepelt. E szót egyértelműen, mint negatív benyomást keltő, durva illetve gúnyos megnevezést tüntették fel a diákok (5 durva, 4 gúnyos). A vonzó nő témakörben is gyakori, hogy a nő egészére valamely testrész megnevezése utal. E szavak jellegzetesen a női fenék illetve a női nemi szervek szinonimái, s az érintkezési (metonimikus) névátvitellel létrejött szlengszavak csoportjába sorolhatók.

Hét szavazattal az élmezőnybe sorolható a *baba*, amely egyértelműen kedveskedő stílusárnyalatú. A *baba* 'fiatal nő' jelentésben eredetileg a tolvajnyelvben volt használatos. A diákszlengbe tehát külső forrásból, egy másik, az ifjúsági nyelvhez talán legközelebb álló csoportnyelvből, az argóból került át. A tolvajnyelvnek jelentős hatása van a diákszlengre. A mai magyar nyelv című egyetemi tankönyvben tolvajnyelv gyűjtőnév alatt meglehetősen rosszalló, elítélő

értelmezés található: "közönséges, durva használata mögött a társadalom igazi értékeinek megvetése, cinizmus, gátlástalanság, szemtelen hányavetiség rejlik." A tankönyv szerint a tolvajnyelv gyakorolta a legnagyobb hatást az ifjúság nyelvére, amely „éppen olyan gyermekbetegség, mint... a táncdalszövegek gyűjtése” ezért megértésre, türelemre inti a felnőtt társadalmat az ifjúságnak ez iránt az életkori sajátossága iránt. (BENCZÉDY-FÁBIÁN-RÁCZ-VELCSOVNÉ, 476479). TOMPA JÓZSEF szerint ennek az erős ráhatásnak az okát a tolvajnyelv szókincsének hangulati telítettségében lehet megtalálni. TOMPA a következőket írja erről A mai magyar nyelv rendszere című könyvben: „ (...) a tolvajnyelv eredetében afféle titkos nyelv, (...) szókincse éppen ezért igen változékony. Ugyanez magyarázza azt is, hogy szavai és kifejezései más nyelvi környezetben hangulati telítettségük miatt eléggé hatáskeltőek. Ezért gyorsan meggyökerezhetnek a diáknyelvben” (TOMPA, 1961, p. 30.).

A diákszlengben gyakori a női nem képviselőinek szárnyasokkal történő megnevezése. Ezt mutatja a *liba* szó, amely a 6 szavazatot számláló szavak egyike. 3 lány és 3 fiú gyűjtötte mint a fiatal nő gúnyos megnevezését.

A *liba* a hasonlósági névátvitel alapján történő jelentésbeli szóalkotás csoportjába sorolható. Ez egy rendkívül produktív szóalkotási mód, „ennek okát minden bizonnyal a szleng emocionális töltésében kell keresni” (KIS, 1996-98).

E szó női nemre történő vonatkoztatása nyilvánvalóan azon a szemléleten alapszik, hogy a szárnyas állatok észbeli képessége, intelligenciája rendkívül alacsony.

A *bula* 6 kérdőíven szerepelt. Ez a török eredetű szó, amely eredetileg *ágyast* jelentett, szintén tolvajnyelvi átvétel, s történetileg a *bulya* melléknévből lett főnévvé.

A *lány* szintén a gyakran használt szavak egyike, négy 9.-es és két 12.-es diák gyűjtötte. Közömbös stílusárnyalatú, fiúk és lányok által egyaránt gyakran használt szó.

Öt szavazatot kapott a *bébi* (írásváltozata még: *baby*). 4 lány és 1 fiú jegyezte ezt az idegen szó átvételével keletkezett alakot. Az angol nyelvből átvett szót a diákok kedveskedő illetve közömbös stílusárnyalatúnak érezték, s abban

is egyetértettek, hogy jellegzetesen fiúk körében használt megnevezésről beszélhetünk

Ugyancsak öt alkalommal jegyezték a tanulók a *maca* szót. A *maca* a MÉKsz szerint a Margit vagy Mária személynevekből elvonással keletkezett elítélő népnyelvi kifejezés. Eredeti jelentése 'férfi szeretője'. A köznyelvbe, illetve a diákszlengbe kerülve azonban jelentésváltozáson is átmegy a szó, s általánosan a *nő* szinonimájává válik. Itt tehát a szóalkotás egy ritkább módjára, a jelentésbeli szóalkotásra, azon belül is jelentésbővülésre találunk példát. A lekicsinylő, rosszalló stílusárnyalat azonban megmarad: 3 diák gúnyos, 1 elítélő minősítéssel látta el a szót.

Utolsóként ebbe a csoportba tartozik a *szuka*, amelyet 3 lány és 2 fiú vezetett fel a kérdőívre. A *szuka* 'nőstény kutya vagy farkas' elsődleges jelentésben fordul elő a köznyelvben, másodlagos jelentésben, mint 'nőszemély', durva, elítélő szóként szerepel a MÉKsz-ban. Diákszlengbeli használatában is a durva, illetve a gúnyos stílusminősítés dominál.

Középmezőny

Ebben a csoportban található azok a szavak, amelyek 2-4 diáknál szerepelnek a *fiatal nő* témakörben. Ezek tehát ismert, de ritkán használt kifejezések.

Az **állatokkal történő megnevezés** számos szóval gazdagítja az ifjúsági nyelvet (szárnyasok, macska, kutya, stb.). A gúnyos *pipi* négyszer fordul elő, háromszor a szintén gúnyos *tyúk*, illetve kétszer az elítélő *csibe*, amelyek a már említett *libához* hasonlóan keletkeztek. (Részletesebben lásd ott).

A **macska szinonimái** is gyakran szerepelnek: a *cica* és a *cicababa* közismerten használatosak a női nem képviselőinek azonosítására. Mindkét szót 4-4 diák gyűjtötte. Az érintkezési terület itt is valószínűleg bizonyos külső és belső tulajdonságok hasonlóságában keresendő, tehát itt is hasonlósági (metaforikus) névátvitelről beszélhetünk. Ugyanez igaz a *kancára* is, mely két fiú nyomán került bele a gyűjtött anyagba.

Nem csak az ifjúsági nyelvre jellemző, hogy a nőt durva sértésként a **prostituált szinonimáival** azonosítják. A *ribanc* és a *kurva* négyszer szerepel gúnyos illetve durva minősítéssel, a *cajka* pedig kétszer.

A 3 diák által jelölt csoportba tartozik a *hölgy*. E szó diáknyelvi előfordulása túlzott választékossága miatt meglepő; nyilván új jelentéssel is gazdagodott a diáknyelvben. Feltételeztem, hogy a szót határozott érzelmi töltéssel ruházta fel a diákszleng, de a stílusminősítések között csak közömbössel találok.

A *csitri* és a *cseléd* szavaknak stílusminősítése érdemel figyelmet: a *csitri*, amelynek jelentése a kiskorúságot, gyermekséget foglalja magába, egyértelműen elítélő stílusminősítésben szerepel (létezik-e nagyobb sértés egy kamasz számára annál, mint ha a felnőttéjét kérdőjelezzük meg?). A negatív jelentéstartalmú eredetileg tájnyelvi *cseléd* szót viszont inkább tréfás árnyalatúnak érzékelik a diákok.

Két szavazattal található ebben a csoportban a *csicska*. Ez a szó a régi katonai szlengből származik (eredetileg 'tisztiszolga' jelentésben ismert). Számomra újdonság diáknyelvi használata fiatal nő jelentésben.

Utolsóként szerepel a *husi*, mint tréfás megnevezés. Ez a szó is alaki szóalkotással, szóképzéssel jött létre a *húsból*.

Egyéni lelemények

Ebbe a csoportba azok a szavak tartoznak, amelyek mindösszesen egyszer szerepelnek a kérdőíveken. Értelemszerűen ezek ritkán használt megnevezések, illetve egyéni szóalkotások, lelemények.

A 9.-eseknél a gyűjtött szavak 47 %-a, tehát majdnem a fele ilyen egyetlen szavazatot számláló szó. A 12.-eseknél 16 ilyen szó szerepel, ez az általuk gyűjtött összes szó 23,5 %-a.

Az egyszer szereplő szavak között a népszerű *csaj* több alakváltozata is megtalálható mindkét osztálynál. Előfordul a *csaje*, *csajé* és a *csájé*, mint gúnyos illetve közömbös megnevezések. A csupán lányok által jelölt *csajos* szó az alapszóhoz járuló képzővel jött létre mint kedveskedő megnevezés. Itt szerepel a fiúk körében gyakran használt elítélő *kiscsaj* is, illetve a *csinicsaj*, amely egy 9.-es lány nyelvi leleménye.

Meglepő, hogy közismertsége ellenére is csak egyetlen egyszer szerepel a *csinibaba*.

A korábban már említett *nőci* tovább képezhető kicsinyítő képzővel, így jön létre a *nőcike* mint tréfás megnevezés. Szintén ide sorolható a *nőke*, egy újabb alakváltozat, amelyiknél a kicsinyítő képző közvetlenül az alapszóhoz kapcsolódik, s a *nőcske*, amely a *-cske* kicsinyítő képzővel van ellátva. A szót gyűjtő diák szerint a *nőke* tréfás stílusárnyalatú, s fiúk körében használt diáknyelvi megnevezés, míg a *nőcske* inkább gúnyos, de szintén fiúknál előforduló szó.

Egyébként a közömbös *nő* és az archaikus *nőszemély* szóalakok is előfordulnak egyszer a gyűjtött anyagban.

A közömbös stílusárnyalatú *lány* szó mellett a nyelvjárási *lyány* is megtalálható az egyéni lelemények között, mint tréfás, fiúk által használt szlengszó. A *leány* és a *leányzó* kedveskedő, de nem túlságosan gyakran használt megnevezés, éppúgy, mint a kicsinyítő képzővel létrehozott szintén kedveskedő *lányka*.. A *kislány* szó is szerepel a gyűjtésben; itt a kicsinyítő funkciót az előtag jelentése hordozza.

Erotikus megnevezésekkel is találkozhatunk a csoportban. Ezek kivétel nélkül a női **nemi szerv** jórészt tolvajnyelvi megnevezései: a *muff*, *kismuff*, *pina*, *szűkpina*, *suna* és *buksza* szavak tartoznak ide. Érdekes, hogy e szavakat többségükben lányok gyűjtötték. A legtöbb durva vagy elítélő stílusminősítésben szerepel.

Figyelmet érdemel a *buksza* és a *muff*, amelyek a hasonlósági névátvitellel igen szemléletes példái. A *buksza* mint ismert köznyelvi szó és a fiatal nő jelentésben szereplő diáknyelvi megnevezés külső hasonlóság alapján hozhatók egymással összefüggésbe: az egyetlen nagy zsebbel rendelkező pénztárca érzékletesen idézi a női nemi szervet. Ugyanez a helyzet a *muff*-fal is, amely régen egy a kezét melegen tartó, hengeres, végein nyitott ruhadarab elnevezése volt.

A *bőr* és a *jóbőr* érintkezési (metonimikus) névátvitellel jött létre: az első ránézésre szembetűnő külső, s a bőr, mint annak hordozója vonatkozik a nőre mint egészre.

Az utcalány különböző megnevezései ebben a csoportban is feltűnnek: a *kurvinc*, *kurvics* (a kurva alapszóból), *szűzkurva*, *ribi* (amely a ribanc szóból keletkezett elvonással), *rüfke*, *prosti* és *lotyó* szavak egyszer szerepelnek a gyűjtött anyagban.

Előfordul két főnevesült melléknév is: az *édes* és a *bögyös*.

A *hölgyike* a már említett *hölgy* kicsinyítő képzős változata. A *kisasszonnyal* együtt választékossága miatt meglepő diáknyelvi környezetben. E választékosság az utóbbi szónál éppen a gúny kifejezőjévé válik.

A *szukához* hasonlóan keletkezett a *suta*, amely eredetileg az őz nőstényét jelöli.

A *szexigirl* és a *bombázó* a vonzó nő kategóriában jóval többször szerepel, fiatal nő jelentésben előfordulása nem túl gyakori.

Meglepően kevés szavazatot kapott a tolvajnyelvben gyakran használt, cigány eredetű *gádzsi*, amelyet mindösszesen egy végzős diák vett fel a kérdőívre.

Új keletű szóalkotás lehet a *bringa*, illetve a *gecisbugyi*. Ez utóbbinál véleményem szerint a szabadszájúság öröme vezette a szót alkotó diákat.

5.2. Fiatal férfi

A négy vizsgált kategória közül itt sikerült a diákoknak a legtöbb megnevezést összeszedniük. A fiatal férfi témakörben 76 különböző szót gyűjtöttek. Ezek közül 44 csupán egyszer szerepelt, s 14 szó kapott háromnál több jelölést. Ebben a témakörben a két osztály között jelentős különbségek mutatkoznak. Feltűnő, hogy a csak kisközépiskolások által gyűjtött megnevezések az összes szó 67,3 %-át teszik ki. A közös mezőbe csupán a szavak 19,7 %-a tartozik, ez meglehetősen kevés. A végzősök, a 15 közös szó mellett, mindösszesen 10 kifejezést gyűjtöttek, ez az összes szó 13 %-a.

A legnépszerűbb szavak

A legtöbb jelölést kapott szavak legnagyobb része mindkét osztály kérdőívein szerepelt.

Első helyen a 29 szavazatot számláló *csávó* szót kell megemlíteni. A *csávó* a cigány nyelvből került a diákszlengbe, vagyis idegen szó átvételével keletkezett alak. Népszerűségét bizonyítja, hogy a legtöbb diák harmas számmal jelölte a használati gyakoriság felmérésekor és a többség véleménye szerint a használói kör mindkét nemre kiterjed. A szót a diákok többsége közömbös stílusárnyalatúnak érezte, de a tréfás minősítés is előfordult kilencszer.

23 szavazattal a második helyen végzett a *srác*. Fiúk és lányok egyaránt jelölték, közömbös illetve kedveskedő stílusminősítéssel látva el. Különbség azonban az előbb tárgyalt szóhoz képest, hogy 11 diák véleménye szerint mindkét nem, míg 12 szerint inkább a lányok körében közkedvelt e szó.

A negyedik e témakörben a *pasi*. A kifejezés alapszava a *pasas*, amely 4 szavazattal szintén a leggyakrabban használt megnevezések egyike. Eredetileg az argóban használt kifejezés, onnan került a diáknyelvbe. A szó egyébként olasz eredetre vezethető vissza, a magyarba a német nyelvből került át, s a régiségben *pasasér* (utas, utazó) alakban volt használatos. A *pasi* formula a *pasas* csonkított tövéhez kapcsolódó –i képzővel egy a diáknyelvben rendkívül gyakori, produktív

szóalkotási mód terméke. „A szlenget használó réteg körében a k i c s i n y í t ő k é p z ő s f o r m a a leggyakoribb” (HELLE, 1992: 7). Érdekes, hogy a stílusminősítés tekintetében mindkét osztálynál ugyanaz a megoszlás figyelhető meg: a szót feltüntető tanulók egyik fele közömbös, másik fele kedveskedő árnyalatúnak érzékeli a szót.

Tizenhatszor szerepelt a *macsó*, amely a vonzó férfi témakörben a leggyakoribb szó. Különbség azonban, hogy míg ott nagyjából kedveskedő stílusminősítésben szerepel, ebben a kategóriában gúnyos illetve tréfás minősítést kapott.

Alaktanilag a kicsinyítő képzős szóalakok sorába illeszkedik a *faszi*, amely 12 jelölést kapott a diákoktól. E szó esetében az -i képző nem a csonkított, hanem a teljes tőhöz járul. Jelentését tekintve a *faszi* é r i n t k e z é s i (m e t o n i m i k u s) n é v á t v i t e l l e l j ö t t l é t r e . A z e l s ő d l e g e s n e m i s z e r v (m i n t r é s z) v o n a t k o z i k a f é r f i r a m a g á r a (m i n t e g é s z r e) .

A *hapsi* a hatodik leggyakoribb megnevezés. Ez a bizonytalan eredetű szó szintén az argóból került át a diákszlengbe. Alapszava a *haver*; a *hapsi* azonban már nem *barát* jelentésben szerepel, annál általánosabb értelmű, a *férfi* tréfás (mások szerint közömbös) szinonimája.

A 9 tanuló által jelölt *fickó* esetében 5 diák a közömbös stílusminősítést választotta, 4 a tréfást. Számomra meglepő a többség jelölése. A MÉKsz szerint a szó lehet pejoratív vagy bizalmas stílusárnyalatú. A közömbös minősítés mindenképpen meglepő.

A *gádzsó* a fiatal nő témakörben fellelhető *gádzsi* párja. A *gádzsi* cigány nyelven fiatal nőt jelent, a *gádzsó* ennek megfelelően fiatal férfit. Különös, hogy a szót jelölő 5 diák egyhangúlag az „ismerem, de egyáltalán nem használom” kategóriába sorolta a szót.

Az ötször előforduló *pali* szintén az argóból származik. Személynévből keletkezett alak, amely a *palira vesz valakit*, vagyis becsap, átver jelentésű szólásból közismert. Elítélő jelentéstartalmát a diáknyelv is őrzi.

A *pacák*. szintén ötször fordult elő. Első ránézésre itt is a *pasast* gondolhatnánk alapszónak, mint a *pasi* esetében. Valójában a héber eredetű *pacek* (’arc) a kiinduló alak, amely az argóban ’ember, férfi’ jelentésben szilárdult meg; a *pacák* alakot a hangrendi kiegyenlítődés hozta létre. Érdekes, hogy míg a 12.-esek tréfásnak, addig a

9.-esek gúnyosnak minősítik a szót. Egyébként az *arc* alak is szerepelt egy kisgimnazistánál.

Az idáig tárgyalt szavak mindkét osztály kérdőívein előfordultak. A *csíra* azonban csak a 9.-eseknél bukkant fel 4 fiú gyűjtésében, amelyet elsősorban a hímneműek használnak. E szó esetében hasonlósági (metaforikus) névátvitelről beszélhetünk. Közsói értelemben a *csíra* fiatal hajtást vagy kezdeményt jelöl. A diáknyelvben a szó mint durva-gúnyos megnevezés éppen arra játszik rá, hogy valaki megrekedt e kezdetleges fejlődési szinten. Ilyen értelemben tehát a *gyökér* és a *kiscsíra* szinonimája. (Ezek két-két szavazattal a középmezőnybe tartoznak).

Szintén négy 9.-es diák írta a *sovány* szót. A gyűjtött anyagban többször is előfordul szófajtással keletkezett alak, leggyakrabban főnevesült melléknév. A tanulók véleménye szerint ezt az alakot elsősorban fiúk használják, ám nem nagy gyakorisággal, gúnyos vagy elítélő értelemben.

Szerepel egy olyan szó e kategóriában, amely elsősorban életkorra való utalásának következtében elítélő illetve gúnyos stílusminősítést kapott. A *kölyök* az éretlenség, a gyermekség jelentésmozzanatát hordozza, s mint ilyen sértő megnevezése a fiatal férfinak.

Az utolsó ebben a csoportban a *krapek*, melyet négy lány jelölt. Ez a szó is külső forrásból, az argóból származik, de nem túl elterjedt megnevezése a fiatal férfinak.

Középmezőny

Ide sorolhatók azok a szavak, melyek 2 vagy 3 szavazattal a kevésbé gyakori szinonimák közé tartoznak.

A *hapi* kifejezés szóképzéssel keletkezett a *hapsi* alapszóból. Az alaki szóalkotás a diákszleng gyarapításának közkedvelt módja. Ezt a típust az elemzők többsége az ún. játszi szóalkotásmódok közé sorolja MATIJEVICS LAJOS (MATIJEVICS, 1972: 25) és SZÜTS LÁSZLÓ (SZÜTS, MnytudÉrt. 58. sz. 311) is játszi szóképzésről, játszi szórövidítésről beszél. Jellemző e szavakra, hogy az alapalak és a származékszavak között nincsen lényeges jelentésbeli különbség. A *hapsi* és a *hapi*

egyaránt közömbösnek minősített szavak, s a felmérés szerint túlnyomórészt lányok nyelvhasználatában fordul elő.

A *csicska* szóval már a fiatal nő témakörben is találkoztunk. Férfira vonatkoztatását eredeti jelentése jobban indokolja. Durva illetve gúnyos minősítésű, s leginkább fiúk által, de ritkán használt megnevezés.

Csak 9.-es fiúk jelölték az *ürgét*. Úgy látszik, hogy argóbeli jelentésénél (tapasztalatlan, ügyetlen ember) tágabb értelemben használják a diákok, s egyértelműen tréfás kifejezésként említik.

Ahogy a fiatal nő kategóriában a *lány*, itt a *fiú* alak fordul elő. Míg azonban az előbbi közömbösnek tüntették föl a diákok, a *fiú* gúnyos, tréfás és kedveskedő jelentésben egyaránt szerepel. A szó használata inkább lányokra jellemző, egyébként 3 lány is gyűjtötte. A később egyszer szereplő *kisfiú* megnevezés azonban már egyértelműen gúnyos.

Cigány eredetű a két 9.-es fiú által gyűjtött *manus* (később *manusz* alakváltozatban is előfordul). A kicsinyítő képzőkön túl van néhány olyan képzője a nyelvnek, amelyek szinte kizárólag a szleng használatában fordul elő: jellegzetesen ilyen az *-usz* képző (például: *figyusz* 'figyelj csak'; *biusz* 'biológia'; *faktusz* 'fakultáció').

A *figura* tréfás diáknyelvi kifejezés, amely inkább a fiúk körében használatos.

A *májer* német eredetű szót két végzős diák vette fel a kérdőívre. Egyikük elítélő, a másik gúnyos stílusminősítéssel látta el, s mindketten az „ismerem, de nem használom” kategóriába sorolták. A stílusminősítés alapján a szó határozottan negatív jelentéstartalmú.

Az *ember* 'fiatal férfi' jelentésben kétszer szerepel. A Magyar Értelmező Kéziszótár alapján az *ember* férfira vonatkozó jelentésében népies, tájnyelvi szó. A szleng külső szóalkotási módjai közül a *n y e l v j á r á s i s z a v a k á t v é t e l e* tehát a diáknyelvben is megjelenik.

Két szavazatos szó a *gentleman*. Nyilvánvalóan itt is *i d e g e n s z ó á t v é t e l é* ről beszélhetünk. Az angol nyelv egyre jelentősebb hatása a diáknyelvben is tetten érhető, hiszen minden témakörben találkoztunk angoltól átvett szavakkal. A *gentleman* eredeti jelentése *úriember*. Egyébként egyetlen szavazattal magyar nyelvi megfelelője is szerepel a témakör szavai között. Mindkét megnevezés

kedveskedő, a különbség annyi, hogy a *gentleman* gyakrabban, míg az *úriember* ritkábban használt a diákok körében.

A *kan* olyan durva megnevezés, amelyet mindkét diák az „ismerem, de egyáltalán nem használom” kategóriába sorolt. Véleményem szerint indokoltabb lenne ennek a szónak a vonzó férfi témakörben való jelölése, hiszen hangsúlyos a férfiasság jelentésmozzanata, ott azonban csak *kani* formában bukkan fel.

A *strici* olasz eredetű, a magyar nyelvbe német közvetítéssel került. Durva kifejezés, mely véleményem szerint nem tartozik a fiatal férfi szűkebb szinonimái közé. Egyébként ugyanebben a jelentésben egy jelöléssel a *kurvapecér* is megtalálható a szógyűjteményben.

A *muksó* alapszava a *muki*, amely azonban nem szerepel az anyagban. Két 9.-es diák gyűjtötte ezt a gúnyos vagy tréfás megnevezést.

A latin eredetű *ipse* a MÉKsz szerint lekicsinylő kifejezés. Egy 9.-es és egy végzős tanuló vette fel a kérdőívére. A szótári minősítéssel szemben az előbbi tréfás, míg az utóbbi közömbös stílusárnyalattal jellemezte a szót.

Végül ugyancsak két szavazattal zárja a sort a *zöldfülű* és a *töki*. Mindkét szóban az éretlenség kap hangsúlyt, ennél fogva a megnevezés hangulata a tréfás illetve a gúnyos minősítés között oszlik meg.

Egyéni lelemények

Az egyetlen egyszer előforduló szavak döntő többsége a 9.-esek gyűjtéséből került ki. A 44 szóból csupán öt származik a végzősök kérdőíveiről. 30 szót írtak a fiúk, s csupán 14-et a lányok.

Érzésem szerint jó néhány hapax legomenon fordul itt elő. Úgy tűnik, a kisközművésztákaat néhány esetben a tabuk nélküli nyelvi megnyilatkozásra való felhívás indította egyéni szólelemények megalkotására.

Az itt szereplő szavakat jelentésbeli vagy alaki hasonlóság alapján kisebb csoportokba soroltam.

A **szexuális erőnlét és beállítottság** szavai közé hím állatokkal történő megnevezések tartoznak: *kandúr*, *csődör* és *latincsődör*. Mindhárom megnevezés fiúktól származik.

Ide tartozik továbbá a *sexiboy*, a *szoknyapecér*, a *dzsigoló* és a *pinainas*, amelyek szűkebben inkább a vonzó férfi szinonimái. Ezek közül a *pinainas* szóösszetétel. Az ifjúsági nyelv nagyszámban alkalmaz összetett szavakat, alakilag elsősorban alárendelő szóösszetételek gazdagítják szókészletét. Ez esetben vagy birtokos jelzői vagy jelentéssűrítő összetételről beszélhetünk.

A *köcsög* a homoszexuális férfi szinonimájaként egyértelműen gúnyos kifejezés.

A **nemi szervre** való utalások a fiatal férfi kategóriában éppúgy megtalálhatók, mint a fiatal és a vonzó nő témakörben. A *dákó* tréfás, a *fasz* durva, a *gerenda* pedig gúnyos megnevezés. A *moresz* is előfordul egyszer. Hoffmann Ottó Mini-tini szótárjában a *moresz* mint töltelékszó szerepel, a *miamanó*, *miacsoda* rokon értelmű kifejezéseként. VEKERDI JÓZSEF cigányszótárában a *more* megszólítás: 'hé, barátom!' (VEKERDI 112). Személyes tapasztalatom szerint azonban az adonyi diákok a férfi nemi szerv szinonimájaként használják a szót.

Külön csoportot alkotnak az **életkorra való utalások**. Ezek kivétel nélkül a gyermekséget, éretlenséget hangsúlyozzák, éppen ezért nem meglepő, hogy a *kistaknyost*, a *pulyát* (mely egyébként tájnyelvi szó), a *takonyt*, a *kisfiút* és a *pisist* gúnyos stílusminősítéssel illették a diákok.

A választékos nyelvhasználatba illő *ifjú* itt kedveskedő megszólítás. E kifejezés esetében egy már meglévő értelmes köznyelvi szó diákszlengbeli meghonosodásával találkozunk, ami éppen azáltal figyelemfelkeltő, hogy az új hangulati tartalom rárétegződik a régre.

A tréfás *kiscsikó* szintén életkori vonatkozást hordoz.

Sajátos szóösszetételekkel is találkozhatunk a gyűjtött anyagban. A diáknyelvre is érvényes az, amit KIS TAMÁS a katonai szleng belső szóalkotási módjairól szólva állapít meg: „Csoportnyelvünk összetett szavai az elő- és utótag bázisnyelvi jelentése miatt általában szokatlanok, más nyelvi közegben nemigen jöhettek volna létre. Keletkezésükben szerepet kaphatnak a képzettársítások is, különösen a metaforikus vonások gyakoriak” (KIS TAMÁS, 1991).

A következő szavak tartoznak ide: *gyíkarca, nádszálgyerek, soványbéka, tökösgyerek, izomagy* és *görögisten*. Kicsit más az *ipsecsávó*, itt ugyanis két, a szójegyzékben külön-külön is szereplő kifejezés összekapcsolásáról van szó.

Mind a négy témakörben találhatunk példát **főnevesült melléknevekre**. Itt a *szőrös*, a *tökös* és a *tápos* szerepel. Ezekben az esetekben a jelző átveszi a jelzett szó, vagyis az elmaradt alaptag szófaji és alaktani jellemzőit.

Öt olyan szó szerepel az egyszavazatos kategóriában, amelyek korábban már említett és elemzett szavak **alakváltozataiként** foghatók fel. A *mácsó*, a *manusz* és a *csákó* egyetlen hangban különbözik alapszavától. A *jócsávó* esetében az eredetileg jelzői funkcióban álló *jó* hozzátapad a szóhoz, s előtaggá válik. A *hapek* a *hapsi* szó csonkított tövéhez illesztett képzővel jön létre.

A *zsibernyák* ismeretlen eredetű, s vagy nagyon szűk körben használt vagy új keletű szó, mert egyetlen szlengszótárban sem található meg.

A *lator* régies vagy tájnyelvi kifejezés, diáknyelvi használata nem széleskörű.

Az *inas* és a *piszkafa*, valamint az argóból származó *tag* és a *szivar* szavak zárják a sort a fiatal férfi témakörben.

5.3. Vonzó nő

A vonzó nő témakörben a diákok 67 különböző szót jelöltek meg. Ezek többsége, szám szerint 36 szó, csak egyetlen szavazatot kapott, vagyis egyetlen diák jelölte. 15 szó fordult elő kétszer, s kettőnél több jelölést 16 szó kapott. A kisgimnazisták ismét fölénybe kerültek: a témakör szavainak 61,19 %-a csak a 9.-esek gyűjtéséből származik. A végzősök 25,37 %-ot teljesítettek. A két osztály közös kifejezései az összes szónak csupán 13,43 %-át teszik ki.

A 67 gyűjtött szóból 21 megtalálható a fiatal nő témakörben, tehát e kategória megnevezéseinek közel egyharmadánál van átfedés.

A legnépszerűbb szavak

A legtöbbször előforduló megnevezés összesen tizenegyszer szerepelt a kérdőíveken. A *bombázó* ez alapján a vonzó nő egyik legelterjedtebb, kedveskedő diáknyelvi megfelelője. Fiúk és lányok körében egyaránt jól ismert, ezt mutatja az a tény, hogy 5 fiú és 6 lány vette fel a szavak listájára e témakörben. A többség saját bevallása szerint használja, illetve gyakran használja a szót. Ez kisebb ellentmondásba ütközik a használói kör vizsgálatával, hiszen ott elsősorban a fiúk szerepelnek: a 11 diákból 7 tanuló szerint ezt a szót túlnyomórészt férfiak használják; hárman gondolták úgy, hogy mindkét nem szóhasználatában előfordulhat, s csupán egy tanuló véleménye szerint elterjedtebb e megnevezés a hölgyek körében.

A *bombázó* közkedveltsége minden bizonnyal érzékletességében keresendő. A jelentésbeli szóalkotási mód azon csoportjába sorolható, amelyikben a szó új jelentése hasonlósági (metaforikus) névátvitellel jön létre. Mi a jelentésbeli érintkezés egy harci repülőgép és egy vonzó nő között? A hatás, amelyet az érintettek gyakorolnak.

A *cicababa* hétszer szerepel e témakörben. A megnevezés a diáknyelvben igen közkedvelt alaki szóalkotással, szóösszetétel lelet létre. BACHÁT LÁSZLÓ véleménye szerint az ilyen típusú szavak hatása a következőkben rejlik: "Az egyes összetevők nagy része önmagában közömbös jelentésű, s nincs kapcsolatban a

létrejött új szóval, amely gyakran igen erős érzelmi tartalom hordozója” (BACHÁT, 1984: 156).

Véleményem szerint a *cicababa* szó jelentésében a gúnyos stílusárnyalat is megfigyelhető (2 diák gúnyos, 1 tréfás és 3 kedveskedő stílusminősítéssel látta el), vagyis a szó használatában megjelenik a beszélői attitűd. Az ápoltság és külső szépség jelentésmozzanaton túl e megnevezésben egyértelműen jelen van a kényesség, felszínesség, üresfejűség jelentésmozzanata is. Talán ez magyarázza azt, hogy a *cicababa* egy kivétellel csak lányok körében fordult elő, bár az érintett 7 diákból 4 úgy vélekedik, hogy ezt a szót mindkét nem egyforma gyakorisággal használja.

Szintén 7 jelölést kapott a *bige*, amelyet hat 9.-es és egy 12.-es diák gyűjtött. Negatív jelentéstartalomra utal a stílusminősítés: 5 diák gúnyos és 2 durva árnyalatúnak érzekelte a megnevezést. Úgy tűnik, a használói kör eléggé kötött: 6 diák véleménye szerint egyértelműen fiúk körében használatos a kifejezés.

Ebben a kategóriában is népszerű a *szexi* (*szexy*), akárcsak a vonzó férfi témakörben. Itt is csak a 9.-esek jelölték, náluk ez a leggyakoribb szó. Az angol nyelvből származó kifejezés eredetileg melléknév, itt azonban főnévként szerepel. A gyűjtők szerint döntően fiúk által használt kedveskedő, illetve tréfás megnevezésről van szó.

Mindkét korcsoport tagjai által használt megnevezés a *jópicca*. Az eredetileg jelzős szintagma vélhetően a gyakori használat miatt tapadt össze, s vált összetett szóvá. Durva, illetve gúnyos minősítésű, s nagyobb részét fiúknál gyakori megnevezésről van szó.

Alaktani szempontból megegyezik az előző szóval a *jóbőr*, sőt stílusárnyalatban is hasonló hozzá: fiúk által használt durva vagy elítélő kifejezés, amely a fiatal nő kategóriában is előfordult.

A *csinibaba* tréfás-kedveskedő összetett szó. Előtagjának kicsinyítő képzője az alapszó (*csinos*) csonkított tövéhez kapcsolódik. A szó közkedveltsége talán hangalakjának játékoságával is magyarázható: az előtag azonos palatális magánhangzóira az utótag azonos veláris magánhangzói "válaszolnak".

A *muff*ról részletesebben szóltunk a fiatal nő témakörben. Itt 5 jelöléssel a nyolcadik leggyakoribb szó.

Ugyancsak előfordult már a *bébi* (írásváltozata: *baby*) és a *bula*, két négyzavazatos szó. Különbség, hogy a *bébi* itt kedveskedő, és nem közömbös, a *bula* viszont közömbös, s nem elítélő stílusárnyalatú.

Bizonyos szempontból a *cicababa* ellenpárja az *istennő*, hiszen ez a megnevezés csak fiúk gyűjtésében fordult elő. Összesen négyen jelölték, kedveskedő stílusminősítéssel. Mindannyian egyetértettek abban, hogy a fiúk sokkal gyakrabban használják, mint a lányok. Az *istennő* szintén alaki szóalkotással jött létre, de e szó esetében a szóösszetétel azon fajtájáról beszélhetünk, amelyiknél a köznyelvi összetétel gazdagodik új jelentéssel.

Középmezőny

Ebben a csoportban is találkozhatunk jelentéstanilag összetartozó szavakkal. Az **erotikus megnevezések** rendkívül gyakoriak a szlengben, akár nőre, akár férfira vonatkoztatva. Ezek egy része trágár, más része inkább tréfás-humoros kifejezés. A *kebela*, a *jópina* és a *jómuff* két fiú gyűjtésében fordult elő. E szavak esetében a vonzerő az elsődleges nemi szervek megnevezésével fejeződik ki. *Érintkezési (metonimikus) névátvitel*ről van tehát szó, amelyekben a vonzó nő egészét egy vonzó testrésszel azonosítják (rész-egész felcserélés).

Eredetileg minősítő melléknév volt a *dögös*, a *tüzes*, a *csinos* és a *szép*. Jelzői szerepben azonban, az alaptag (*lány*) elhagyása miatt, átveheti annak szófajiságát és főnevesülhet, kifejezve így a szóban forgó személy legjellemzőbb, legrelevánsabb tulajdonságát. Mindamellet azt sem tartom kizártnak, hogy az adonyi diákok melléknévként használják az említett szavakat.

A *plázacica* viszonylag új keletű jelentéssűrítő szóösszetétel, amely elsősorban a *cicababa* és a *csinibaba* szavakkal rokonítható. Erősen negatív jelentéstartalmú, a diákok elítélő vagy még inkább gúnyos értelemben használják. Az Unciklopédia című lexikonparódia szócikkéből is jól kitűnik, hogyan milyen közvélemény alakult ki a plázacicáról: „A plázacica igen gyakori állat. Rendkívül sok alfaja van, számuk

miatt nem osztályozzák őket. A nőstény állat a domináns, felsőbbrendűségét naponta többször kinyilvánítja a hímmel szemben (melyet mácsónak nevezünk)”.

Vélhetően elsősorban a hangalak játékosságának köszönheti népszerűségét a *csincsilla*. Egyébként, mint láttuk, a szlengben igen gyakori az **állatokkal történő megnevezés**, s a kicsi, puha bundájú rágcsáló valóban a nőiséget juttathatja az ember eszébe.

Meglepő a *szirén* diáknyelvi előfordulása. Egy 9.-es lány és egy fiú gyűjtötte. A köznyelvben ritka, választékos szó jelentése 'csábító, s a férfiakat romlásba döntő nő'. A szó diáknyelvbeli előfordulásakor valószínűleg a definíció első felére helyeződik a hangsúly.

Korábban előforduló megnevezések ötvözeteként fogható fel a *szexycsaj* és a *jóbula*.

S végül 8, a fiatal nő témakörben már tárgyalt szó: *csaj, csajszi, maca, picca, pipi, ribi, szexygirl* és *tyúk*.

Ebben a csoportban csupán két, mindkét osztálynál előforduló kifejezés van: a *jóbula* és a *maca*.

Egyéni lelemények

A gyűjtött anyagban 36 olyan szó is előfordul, amely csupán egyetlen diák jegyzékében szerepel. Ebből huszonkettőt fiú, tizennégyet pedig lány írt.

Végzős fiú gyűjtötte az *angyal* megnevezést. 'Szép, fiatal nő' jelentésben a szó köznyelvi használata választékosnak minősül, ugyanakkor szépítő szándékkal az erkölcsileg elbukott nő szinonimájaként is használatos.

Ugyancsak 12.-es fiúk vetették papírra az *álopnőt* és a *csodát*. Mindkét szó kedveskedő megnevezés, melyekben jól érzékelhető a szépítő szándék, a felnagyítás és az erős érzelmi túlfűtöttség.

Jellegzetesen gyakran használt a diákok, elsősorban a fiúk körében, a női nem képviselőinek szárnyasokkal történő megnevezése: *csibe, pipike*. A macska szó szinonimái is következetesen előfordulnak a vonzó nő kategóriában: itt az egyszer előforduló szavak csoportjában a *cicus* szerepel.

Érdekes szóösszetétel a *cicavirág*. BACHÁT véleménye szerint gyakran előfordul, hogy „olyan szavakat kapcsol össze az ifjúság, amelyek jelentésük miatt egymás mellé nem kerülhetnek” (BACHÁT, 1984: 156).

A női mellre utaló szavak, mint **erotikus megnevezések** is előfordulnak a gyűjtött anyagban. Ide tartozik néhány főnevesült melléknév, mint például a *bögyös*, a *csecses*, valamint hasonló alakú párja, a *csöcsös*, és egy összetett szó, a *tejcsarnok*.

A *jó nő* szintagmában jelzői funkcióban szereplő *jó*, összetett szavak előtagjaként is gyakran előfordul.

A *tuti* olasz eredetű szó, hozzánk német közvetítéssel került. Összetett szavak előtagjaként a *jóval* rokonítható: lásd *jóparty*. A *tutibige* és a *tuticsaj* 9.-es diákok gyűjtésében fordul elő.

A *csúcspicsa* összetett szó előtagja ugyanebben a jelentésben szerepel. A kifejezés a *jópicsa* közvetlen szinonimájának tekinthető.

A témakör leggyakoribb szava a tizenegyszer szereplő *bombázó*. A szótó a *bombanő* összetett szó előtagjában is megtalálható. Meglepő, hogy ez a közismert szlengszó csupán egyetlen 9.-es diáknak jutott eszébe.

A *céda* a MÉKsz szerint elsősorban a szépirodalomban használatos, ezért is különös diákszlengbeli előfordulása. Az viszont nem meglepő, hogy végzős diák gyűjtötte ezt hangutánzó-hangulatfestő eredetre visszavezethető elítélő kifejezést. A stílusminősítés egyértelműsíti, hogy a diákok is 'feslett erkölcsű, ledér nő' jelentésben használják a szót.

Hasonló jelentésű, de köznyelvi előfordulásában választékos szó a *kurtizán*. Nagyon érdekes, hogy ezt az elavulóban, kiveszőfélben lévő megnevezést a diákszlengben ismerik és használják. Igaz, a durva stílusminősítés arra enged következtetni, hogy a szó hangulati értéke módosult. Nagyon örvendetes jelenség, hogy a köznyelvből kivesző, kihulló szavak egy másik nyelvváltozatba átkerülve tovább élnek.

Eredetileg szintén választékos a *tündér*, amelynek 'elbűvölően szép, bájos, kedves fiatal nő' jelentése a köznyelvben is jól ismert. A kifejezést jelölő diák kedveskedő stílusminősítéssel látta el, s a gyakran használatos kategóriába sorolta a szót.

A *királylány* vonzó nő jelentésben történő előfordulása a diáknyelv játékoságát, nyelvi humorát bizonyítja. A *király* előtag ugyanis a szlengben elveszítette eredeti

jelentését és főnévi értékét, s melléknevesülve a 'nagyon jó, nagyon remek' szinonimájává vált. Ebből következik, hogy a *királylány*nak sincsen sok köze az eredeti birtokos jelzős összetételhez ('a királynak a lánya'), hanem inkább minőségjelzős összetételként kell felfogni ('nagyon jó lány').

A *sugár* szót a népnyelvben 'karcsú, sudár' jelentésben is használták. Létezik azonban a cigány nyelvben egy 'szép' jelentésű szó, a *sukár*. Valószínűbbnek tartom, hogy a *sugár* diákszlengbeli előfordulása inkább ennek a cigány megnevezésnek a félrehallása, félreértése nyomán keletkezhetett.

Kicsinyítő képzőt tartalmaz a *szívi*, amely gyakran használt nők kedveskedő megszólítására. Az -i képző itt a teljes tőhöz járul.

A diákszlengben ugyancsak produktív kicsinyítő képző a -ci. A *punci* szóban csonkított tőhöz járul, s játékos hangalakot kölcsönöz a szónak. Ami meglepő, hogy a szót jelölő 9.-es diák mégis durva stílusminősítésűnek jelölte. Ez nyilván a nemi szervek és a nemi aktus megnevezéseit övező társadalmi szemérmesség rovására írható.

A köznyelvben is viszonylag új keletű szó *topmodell*. Idegen eredetű, az angolból került át nyelvünkbe változatlan formában (nincs is rá magyar megfelelő). Ez a kedveskedő kifejezés elsősorban az előnyös külső jegyeket hangsúlyozza, hiszen eredetileg egy csak kivételesen szép nők által űzhető foglalkozás megnevezése.

A *szépség* 'feltűnően szép nő' jelentésben a köznyelvben is gyakran előfordul, akár csak a *bájos*, amely érzésem szerint melléknévi értelemben szerepel.

A vonzó férfi témakörben is megtalálható az *ő*. Az egyes szám harmadik személyű személyes névmás önmagában is vonatkozhat a kivételes, vonzó nőre vagy férfira, de gyakoribb, hogy szó szerkezetben szerepel (*a nagy ő*).

Végül a fiatal nő témakörben is szerepeltek az alábbi szavak: *baba*, *buksza*, *csibe*, *édes*, *hölgy*, *kislány*, *liba*, *pina* és *szuka*.

5.4. Vonzó férfi

A vonzó férfi témakörben gyűjtötték a diákok a legkevesebb szót, összesen 46-ot. A kisgimnazisták ismét aktívabbnak bizonyultak, az összes szó 65,21 %-át produkálták, míg a végzősök csupán 26,1 %-át. A közös szavak halmaza ebben a kategóriában a legkisebb: mindösszesen 4 kifejezés szerepelt egyszerre a 9.-esek és a végzősök kérdőívein, ez az összes szó 8,69%-a. Ennek megfelelően a legnépszerűbb szavak csoportja is ebben a témakörben a legszűkebb: csupán 8 megnevezés szerepelt háromnál többször. A többi kategóriához hasonlóan a gyűjtés nagyobbik részét itt is az egyszer előforduló szavak alkotják, ezek az összesnek 56,52 %-át teszik ki.

A 46 szóból 15, vagyis az itt gyűjtött megnevezések közel egyharmada megtalálható a fiatal férfi témakörben is.

A legnépszerűbb szavak

A legtöbb szavazatot, szám szerint 15-öt, a fiúk és lányok által egyaránt feltüntetett *macsó* kapta. A szó alakváltozata, a *mácsó* is előfordul hatszor. A *macsó* külső szóalkotással keletkezett, *i d e g e n s z ó á t v é t e l e k é n t*. A szónak a spanyol nyelvben 'férfias' a jelentése. A *macsó* a déli férfi szépségideálját fejezi ki, s az előnyös testi jegyek hangsúlyozása mellett egy lehengerlő stílust is magában foglal. A *macsó* az amerikai filmek főhőse: az a férfi, aki mindent megkap, amit akar. Mindezen jelentésmozzanatok indokolják, hogy a szó a vonzó férfi szinonimájaként a legtöbbször fordult elő.

A *pasi* 'vonzó férfi' jelentésben csak a kisgimnazistáknál bukkant fel, náluk ez a legtöbbet említett szó. 4 fiú és 4 lány jelölte a szót, egyértelműen, mint lányok által használt megnevezést. Az argóból származó kifejezésről a fiatal férfi témakörben már részletesen beszéltünk.

A *szívtipró* a harmadik leggyakoribb szó. 6 lány és egy fiú jelölte viszonylag gyakran használt, s egyértelműen lányok körében divatos kifejezésként. Ez a

köznyelvben is jól ismert, ám ott inkább negatív jelentéstartalmú szóösszetétel a diáknyelvben kedveskedő stílusárnyalatú.

A *csődört* szintén kizárólag 9.-esek gyűjtötték, szám szerint 6 fiú. Ez a szó is előfordult korábban, a fiatal férfi témakörben, de míg ott gúnyos, itt tréfás stílusminősítésben szerepel. Állatokkal történő megnevezésre számos példát találhatunk a szógyűjteményben. Egyébként a kifejezés a köznyelvben is használatos 'erős nemi képességű férfi' (MÉKsz) jelentésben.

Csak 9.-es lányok gyűjtötték a *szexy* szót, amely *szexi* és *sexy* írásváltozatokban is előfordul. Stílusértéke megegyezik a vonzó nő témakör ugyanezen szavával, vagyis kedveskedő. A használói köre azonban más, férfira vonatkoztatva ugyanis elsősorban lányok használják.

Ismét kisgimnazisták gyűjtése a *tökös*. Lányok által használt kifejezés, amely kedveskedő, esetleg tréfás stílusárnyalatú. A nemi szervvel történő megnevezésre már eddig is több példát találtunk.

A cigány eredetű *csávó* a fiatal férfi témakörben a legtöbb jelölést kapta. Itt 5 szavazattal a legnépszerűbb szavak sorát zárja.

Középmezőny

Rendkívül érdekes, hogy az élmezőny 8 leggyakoribb szavától eltekintve, a témakör 38 további kifejezése élesen elkülönül, ami a gyűjtők nemét illeti. Egyik felét csak fiúk, a másik 19-et csak lányok jegyezték fel.

A háromszor szereplő szavak a kisgimnazisták kérdőíveiről származnak. Mindhárom megnevezés előfordult már korábban: a *dögös* a vonzó nő, a *dzsigoló* a vonzó férfi, míg a *kani kan* alakban a fiatal férfi témakörben.

Végzős lányok gyűjtötték a *félistent*, amely a 8 két szavazatos szó egyike e témakörben. A *félisten* összetett szó, ám a diáknyelvben új jelentéssel gazdagodott. BACHÁT LÁSZLÓ szerint nem ritka, hogy a diáknyelvben a köznyelvi összetétel új jelentést kap (BACHÁT, 1984: 156). A Magyar Értelmező Kéziszótár a szó két jelentését említi: a *félisten* 'isteni származású lény', illetve 'rendkívüli (hősi) személyiség'. A diáknyelvbéli jelentése valószínűleg az utóbbiból vezethető le.

Bizonyos szempontból talán j e l e n t é s s z ű k ű l é s ről is beszélhetünk e szó kapcsán, hiszen a diákszlengben a *félisten* elsősorban a külső testi jegyek rendkívüliségét, s nem a személyiség különlegességét fejezi ki.

Hasonló a helyzet az *isten* szóval, amely 2 fiú szavazata alapján került fel a listára, s amelynek megfelelője a vonzó nő témakörben az *istennő*.

Két lány leleményességét dicséri a *cicafiú*. A *cicababa* és *cicalány* szavak a vonzó nő és a fiatal nő kategóriában is felbukkantak, valószínűleg ezek mintájára készült e sajátos szóösszetétel. Mint láttuk a női nem képviselőit gyakran illetik a macska (és szinonimái) kifejezéssel, elsősorban bizonyos külső és belső tulajdonságok hasonlósága alapján. A *cicafiú* véleményem szerint nem valamiféle hasonlóság miatt válhatott a vonzó férfi szinonimájává, inkább arról lehet szó, hogy a *cicababa* mint a vonzó nő megnevezése hívta életre annak férfi párját, a *cicafiút*.

Cigány eredetű a *sukár*, illetve a *sukárcsávó*. Ez utóbbi esetében az előtag 'szép' jelentésben szerepel, de mint a példa is mutatja önmagában, főnévi értékben is használatos a diákszlengben.

A *szexiboy* angol szó, egyébként a szógyűjteményben elő-és utótagja külön-külön is megtalálható. Tréfás-kedveskedő stílusárnyalatú, s különösen lányok körében közkedvelt kifejezés.

A francia eredetű *sármos* elsősorban a vonzó arc, illetve a lehegerlő stílus kifejezője. Két 9.-es lány gyűjtötte, kedveskedő minősítéssel, de mint meglehetősen ritkán használt szót.

A *gádzsó* a fiatal férfi kategóriában is felbukkant, ott részletesen tárgyaltuk.

Egyéni lelemények

Az egy szavazattal szereplő szavak között jó néhány már korábban is felbukkant. Ezek valójában tágabb értelemben, a fiatal férfi szinonimájaként használatosak, s nem feltétlenül foglalják magukba a vonzó jelentésmozzanatot. Ilyen a *faszi*, a *fickó*, a *fiúcska* és a *srác*. Ez utóbbinak egy jelzős változata is megtalálható a gyűjtött anyagban: *ary srác*. Az írásmód külön figyelmet érdemel, mert rámutat arra a

tendenciára, hogy a fiatalok körében az idegen, elsősorban az angol nyelvnek egyre nagyobb a presztízse.

A *lovag* tréfás és lányok körében gyakran használt megnevezése a vonzó férfinak. A korábban említett szavakkal ellentétben véleményem szerint a *lovag* nem elsősorban az előnyös testi adottságokat fejezi ki, hanem egyfajta viselkedésre, kulturált udvarlásra is utal. E régies kifejezés választékosságánál fogva jelent érdekes színfoltot a diáknyelvben.

A *kaszanova*, a *Don Huán* és a *Rómeó* tulajdonnévből származó szavak. Az első eredeti viselője egy 18. századi velencei lovag, Giacomo Casanova, aki a legenda szerint a világ legnagyobb csábítója volt. Neve a férfiassággal és a kudarcot nem ismerő hódítással forrt össze, akárcsak Don Juané, aki szintén szerelmi kalandor, s a vakmerő nőcsábító mintaképe. A hősszerelmes Rómeó pedig Shakespeare drámájából vált világszerte ismertté. Ezek az emblematikus vonások indokolják, hogy a diáknyelvben is felbukkannak a vonzó férfi megnevezéseként.

A *krapek* és a *krapí* közömbös stílusminősítésű szó, az első a fiatal férfi témakörben is megjelenik. A stílusminősítés részben utal arra, hogy e két szó nem szorosan a vonzó férfi szinonimája, annál tágabb jelentésű. A *krapek* egy sajátos, külső szóalkotással létrejött szlengszó, olyan *t o l v a j n y e l v b ől v a l ó á t v é t e l*, amely gyorsan meghonosodott a diákszlengben is. A *krapí* pedig ennek kicsinyítő képzős változata.

A *boy idegen* szó *á t v é t e l e*, az angol nyelvből került át a magyarba. Eredeti jelentése *fiú*, a diákszlengben azonban ennél szűkebben értelmezendő. A *boy* elsősorban az amerikai filmek révén vált széles körben ismertté nálunk, az amerikai fiatal fiúk megnevezéseként. Éppen ezért érzésem szerint a szó nem csupán nemi hovatartozást, hanem egyfajta személyiségkaraktert és életstílust is jelent.

Az *ő* és a *nagy ő* már a vonzó nő témakörben is előfordult. Ez utóbbi kifejezés mára közhelynek számít, s erősen kiüresedett nyelvi formula.

Különösen szemléletes a *jónadrág* kifejezés. *É r i n t k e z é s i (m e t o n i m i k u s) n é v á t v i t e l* ről beszélhetünk e szó esetében: a jellegzetesen férfi ruhadarab átveszi a viselőjére vonatkozó megnevezést, s a *jó*

jelzővel összekapcsolódva alkalmassá válik a vonzó férfi jelentéstartalom kifejezésre. Ugyanez az előtag található meg a *jócsávó* szóban is.

A *sugár* szót a népnyelvben 'karcsú, sudár' jelentésben is használták, a diáknyelvben azonban véleményem szerint a cigány *sukár* szó félrehallása, félreértése nyomán keletkezhetett. A tanulók egyébként a nyelvi attitűd vizsgálatokor említik is, hogy a diákszleng szókinccsgyarapodásának igen közkedvelt módja a nyelvi bakizás, félremondás.

Mulatságos az *angyalbögyörő* szereplése 'vonzó férfi' jelentésben. Eredetileg ugyanis ez a népies szó a burgonyametélt szinonimája, illetve tájnyelvi kifejezésként kisfiúk nemi szervére is értik. Úgy gondolom, hogy elsősorban a kifejezés tréfás hangalakja, s utóbbi jelentése miatt válhatott becéző szóvá.

A szexuális erőnlétet és nemi teljesítőképeséget gyakran az **állatokkal való megnevezés** fejezi ki a legszemléletesebben. Ebben a témakörben ilyen a *bika*, a *latincsődör* és a *vadállat*.

Két tréfás szóösszetétel a *nyakaskakas* és a *cukorfalat*. Az utóbbi 'vonzó férfi' jelentésben történő használata érthető, a *nyakaskakas* azonban érdekes ebben az értelemben.

A *szépfű* a köznyelvben is gyakran használt bizalmas vagy pejoratív kifejezés; jelentése 'tetszetős külsejű, de üresfejű, léha fiatalember' (MÉKsz 1275). A diáknyelvben talán nem hordoz ilyen erősen negatív jelentéstartalmat, a tréfás stílusminősítés legalábbis erre enged következtetni.

A *csipendél* újfent angol eredetű, de már magyar helyesírással szerepel. Úgy vélem, ez sem tartozik szorosan a keresett szó szinonimái közé. Annál szűkebb jelentésű: egy foglalkozás, a férfi sztriptíz képviselőinek megnevezése. Bár kétségtelen, hogy az efféle munkában nem elhanyagolható az előnyös megjelenés.

A *menő* és a *vagány* külső és belső tulajdonságokra egyaránt utalhatnak. Egy lány és egy fiú gyűjtésében szerepelnek, s mindkettő kedveskedő megnevezés.

6. Összegzés

E szakdolgozat keretén belül arra vállalkoztam, hogy összehasonlítom egy gimnáziumon belül két szélső kortárs csoport, a kilencedikesek és a végzősök nyelvhasználatát. Választ kerestem arra, hogy az iskolai közösségen belül az életkorbeli különbség megmutatkozik-e a szókincsben. A nyelvi anyag kiértékelése során néhány ponton meglepő, a várárázással ellentétes eredménnyel szembesültem.

Elsőként a két osztály szógyűjteménye közötti mennyiségi különbség érdemel figyelmet. A négy témakörben a diákok összesen 257 szót gyűjtöttek. Osztályszinten a különbség igen jelentős: a közös szavakat leszámítva (ezekről később) a 9.-esek 155, míg a végzősök 54 megnevezést gyűjtöttek. Vagyis a csak a kisgimnazisták kérdőívein előforduló szókészlet majdnem háromszorosa a csak a 12.-esek kérdőívein szereplő szavakénak. Ez nem magyarázható létszámbeli fölényvel, hiszen a 9.-eseknél csupán hárommal többen vettek részt a vizsgálatban, mint a végzősöknél.

A táblázatban jól látható, hogy az összes szó témakörönkénti megoszlása hogyan alakul:

	Fiatal nő		Fiatal férfi		Vonzó nő		Vonzó férfi	
	Osztályszinten	A közössel együtt	Osztályszinten	A közössel együtt	Osztályszinten	A közössel együtt	Osztályszinten	A közössel együtt
9.-esek	32	52	51	66	41	50	30	34
Végzősök	16	36	10	25	17	26	11	15

Váratlan módon tehát az újonnan verbuválódott és fiatalabb társaság kreatívabb volt a szógyűjtésben, mint a jól összeszokott osztály négy évvel érettebb tagjai.

Bár ez az eredmény valóban meglepő, a vizsgálat érvényességéhez le kell szűkíteni a számba vehető szavak lajstromát, ugyanis minden témakörben nagyon sok az egyszeri kifejezés. S mivel akár egyetlen diák kreativitása, "szódömpingje" is jelentős mértékben megváltoztathatja a gyűjtés képét, érdemes az összehasonlítást az egyénileg előforduló szavak nélkül is elvégezni. Vajon változtat-e az eredményen, ha

csupán a kettő vagy annál több szavazatot kapott kifejezéseket vizsgáljuk? Ha ugyanis legalább két diák jelölt egy adott kifejezést, az minden valószínűség szerint azt mutatja, hogy nem szórványos, elszigetelt vagy egyéni leleményt dicsérő nyelvi jelenségről van szó.

	Fiatal nő	Fiatal férfi	Vonzó nő	Vonzó férfi
9.-esek	8	18	19	11
Végzősök	2	4	3	4
Közös	20	11	9	4

A táblázat adatai kitűnően szemléltetik, hogy a kisgimnazisták az egyedi szavakat leszámítva is jóval termékenyebbek bizonyultak. Sőt, egy témakör kivételével, négyszeresére duzzasztották előnyüket a végzősökkel szemben.

Ennek talán az a magyarázata, hogy a gimnáziumba sok, a környező településeken élő diák nyer felvételt, vagyis heterogén osztályközösségek alakulnak ki. A nem nyíradonyi tanulók azután a diákszleng szókincsének helyi jellegzetességeit is magukkal hozzák a középiskolába. S míg a 12.-esek a négy közös tanév alatt szókincsben is összezsizsolódnak, a 9.-esek ennek a nyelvi egységesülési folyamatnak még az elején járnak. Talán ez magyarázza, hogy szókincsük színesebb és gazdagabb, mint idősebb iskolatársaiké.

A kisgimnazistákat az életkorból fakadóan az iskolai szabályok elleni lázadás jellemzi. Ez fokozottan érvényesül egy olyan osztályban, ahol a fiúk többségben vannak. Úgy gondolom, hogy a feladat, saját nyelvhasználatuk rögzítése egy pedagógus számára, nyomatékosítva a teljes cenzúranélküliséget, örömforrást jelentett és a diákok igyekeztek "kitenni magukért". Több kérdőív olvasásakor is az volt a benyomásom, hogy a megbotránkoztatás, a teljes gátlástalanság bizonyítása, a szabadszájúság öröme motiválta őket. A sokkal érettebb 12.-esekből ez az attitűd hiányzott. Ez jól látszik a stílusminősítések összevetésénél is.

Az összehasonlító elemzés fontos kérdése az is, hogy mennyi a szógyűjteményben az egyező szavak száma, hiszen ez is értékes információt szolgáltat a két osztály szókincséről.

Az eredmény igen meglepő: a 257 gyűjtött kifejezésből 48 egyező megnevezés van, vagyis az összes szónak csupán 19 %-a szerepel mindkét osztálynál egyszerre. Ez az arányszám jóval kisebb, mint amire számítani lehetett. Érvényes eredményt azonban akkor kapunk, ha az egyszavas kifejezésektől eltekintünk, hiszen azoknál az egyezés eleve kizárt: akkor a 69 eltérő szó mellett 44 mindkét kortárscsoportnál előforduló megnevezést találunk. A közös mező itt az összes szó 39%-a.

Ezek alapján megállapítható, hogy a két osztály szókincse a négy vizsgált témakörben jelentősen különbözik. Bár az egyezések az élmezőnyben a leggyakoribbak, számos eltérés is felfedezhető. Érdekes, hogy több ismert diáknyelvi kifejezés vagy csak az egyik, vagy csak a másik osztálynál szerepel.

Mindez azért meglepő, mert a 9.-es osztály tanulóinak több mint a fele évek óta napi kapcsolatban van a végzős diákokkal. Ahogyan a vizsgálat körülményeinél már említettem, a Kölcsey Ferenc Gimnázium és Általános Iskola többcélú intézmény, az általános iskola tanulói és a gimnazisták egy épületben tanulnak, s a felsős diákok jelentős része a helyi középiskolában folytatja tanulmányait. A mindennapi érintkezés így kikerülhetetlen, bár a gimnazisták igyekeznek elszeparálódni az alsóbb évesektől. A nyelvhasználati felmérés tanulságai szerint ez az elkülönülés jobban sikerül, mint arra előzőleg következtetni lehetett.

Nem egyező kifejezések a legnépszerűbb szavak kategóriában, témakörök szerint (zárójelben a leadott szavazatok száma):

Fiatal nő: *ribanc* (4), *kurva* (4).

Fiatal férfi: *csíra* (4), *sovány* (4).

Vonzó nő: *szexi* (7), *jóbőr* (6), *bébi* (4), *bula* (4), *istennő* (4).

Vonzó férfi: *pasi* (8), *csődör* (6), *szexy* (6), *tökös* (6).

A stílusminősítések összehasonlítása a beszélői attitűdre nézve szolgáltat értékes információkat. A diákok minden gyűjtött szót elláttak a hat stílusminősítés

(durva, gúnyos, tréfás, kedveskedő, elítélő, közömbös) valamelyikével. Ezek összevetésekor is találunk néhány érdekes eltérést.

A stílusminősítéseket mindkét osztálynál külön-külön, az összes leadott szavazat arányában vizsgáltam.

A 9.-eseknél összesen 455 jelölés volt: a tréfás (111 jelölés, 24 %), a kedveskedő (104 jelölés, 23 %) illetve a gúnyos (101 jelölés, 22 %) stílusárnyalat fordult elő a legnagyobb arányban. A durva és a közömbös kisebb részben, 15 illetve 11 %-ban jelent meg. Végül elenyészően kevés, mindösszesen 21 szavazat (5 %) szerepelt elítélő stílusminősítésben.

A végzősök 249 -szer jelöltek. 32 %-kal (78 szavazat) egyértelműen a kedveskedő minősítés a leggyakoribb. Érdekes eltérés viszont, hogy a kisgimnazistáknál igen csekély arányban szereplő közömbös stílusárnyalat náluk a második leggyakoribb (68 jelölés, 27 %). Jó arányú még a tréfás minősítés (20 %), amely a 9.-eseknél az első volt. 13 %-kal a gúnyos a negyedik. S végül nagyon csekély arányban, 4-4 %-ban fordulnak elő durva és elítélő megnevezések.

	9. osztály		12. osztály	
	Jelölések	Százalék	Jelölések	Százalék
Összes leadott szavazat	455	100	249	100
Durva	68	15	10	4
Gúnyos	101	22	33	13
Tréfás	111	24	49	20
Kedveskedő	104	23	78	32
Elítélő	21	5	11	4
Közömbös	50	11	68	27

Jól látszik, hogy mindkét osztálynál kiemelt szerephez jut a kedveskedő stílusárnyalat. Ez alátámasztja, hogy a diákszlengre elsősorban a játékosság, a nyelvi humorra törekvés, a tréfálkozás szándéka a jellemző.

A beszélői attitűdben a durvaság, illetve az elítélő mozzanat sokkal kisebb arányban jelenik meg. Az elítélő stílusárnyalat a 12.-eseknél alig fordul elő (11 szó a 249-ből),

s a kisgimnazistáknál is hasonló az arány (21 szó a 455-ből). A durva minősítésnél már jelentősebb a különbség: a végzősök a szavak 4 %-ánál, míg a 9.-esek 15 %-ánál jelölték.

Relatíván azonban a durva szavak százalékos értéke a többihez viszonyítva náluk is igen alacsony. A diákok tehát rációznak arra a véleményre, miszerint nyelvhasználatukban eluralkodnak a bántó, sértően durva és alantas kifejezések.

Jelentősnek mondható különbség egy helyen tapasztalható: a végzősöknél jóval több közömbös stílusárnyalatú szó szerepel (27 %). A 9.-eseknél viszont csak a leadott szavazatok 11 %-a közömbös, náluk tehát a gyűjtött szavak alapvető jellegzetessége a nyelvi energia és az emocionális túlfűtöttség. Úgy tűnik, hogy a felnőttkor küszöbén álló végzősök a szlengszavak érzelmi-hangulati színezetével kevesebbet játszanak, mint a kisgimnazisták. Ez talán részben annak is betudható, hogy az iskolai nyelvhasználat felnőttek által megkövetelt szabályai a négy gimnáziumi év alatt beidegződtek náluk. Egyébként érett, felelősségtudó társaságról van szó, amely tanulmányi eredményben magasan túlteljesíti a 9.-eseket.

Nem érdektelen a nemek aktivitását megvizsgálni a gyűjtésben. Az összes leadott szavazat a négy témakörben a következő fiú-lány megoszlást mutatja:

a végzősöknél 11 lány és 6 fiú vett részt a vizsgálatban, az összes jelölés 66 %-át lányok, 34 %-át fiúk vetették papírra.

A 9.-eseknél 8 lány és 11 fiú vett részt a vizsgálatban. A lányok az összes szavazat 41 %-át, a fiúk 59 %-át gyűjtötték.

Ha figyelembe vesszük a 9.-eseknél a fiúk, a 12.-eseknél a lányok létszámfölényét, megállapíthatjuk, hogy a szógyűjtés során a nemek között jelentős különbség nem tapasztalható. Fontos tény azonban, hogy a 9.-eseknél a durva stílusminősítések jelölői között a fiúk egyértelmű túlsúlyban vannak. Ebben az életkorban a fiúkra általában jellemzőbb a határok feszegetése, a lázadás, ami sok esetben a nyelvhasználaton is nyomot hagy.

Végül a szógyűjtemény legproduktívabb szóalkotási módjait is számba vehetjük. A feldolgozás és elemzés során nagyon sok külső forrásból származó szóval találkozhattunk. Ezek közül az idegen nyelv, elsősorban az angol és a cigány nyelv

hatása bizonyult a legerősebbnek. A csoportnyelvek közül egyértelműen az argó a leggyakoribb forrás, a gyűjtemény jó részét a tolvajnyelvből átvett szavak teszik ki. Nyelvjárási szóra is találtunk néhány példát (pl.: *cseléd, pulya, angyalbögyörő*), de ezek jóval kisebb arányban szerepeltek.

A belső források közül a szóösszetétel és a szóképzés (elsősorban a kicsinyítő képzős alakulatok) domináltak. A jelentésbeli szóalkotási mód, főleg a metaforikus illetve metonimikus névátvitel, is jó arányban fordult elő a gyűjtött anyagban.

Végezetül szemantikai szempontból vizsgálva a gyűjteményt, szembetűnik, hogy mind a négy témakörben előfordulnak jelentéstani szempontból összetartozó szavakat tartalmazó csoportok:

Állatokkal történő megnevezések:

A macska szinonimái: pl. *cica, cicababa, cicus, cicavirág, cicafiú*.

Szárnyasok szinonimái: pl. *liba, tyúk, pipi, pipike, csibe*.

Nőstény állatok szinonimái: pl. *suta, szuka, kanca*.

Hím állatok szinonimái: pl. *kan, csődör, latincsődör, kandúr, bika*.

Erotikus megnevezések:

A nemi szervre utaló szavak: pl. *pina, picca, muff, tejszarnok, dáká*.

Szexuális erőnlétre és beállítottságra utaló szavak: pl. *köcsög, szoknyapécér, kurvapécér, dzsigoló, csipendél*.

A prostituált szinonimái: pl. *kurva, ringyó, lotyó, cafka, ribanc*.

Életkorra történő utalások: pl. *csitri, kölyök, kislány, kiscsaj, kisleány, kisleány, kisleány*.

Választékos szavak mint a gúny kifejezőeszközei: *hölgy, angyal, kisasszony, úriember, gentleman*.

7. Szótár

- a nagy Ő** fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
álomnő fn, *kedveskedő*, vonzó nő
angyal fn, *kedveskedő*, vonzó nő
angyalbögyörő fn, *tréfás*, vonzó férfi
arc fn, *közömbös*, fiatal férfi
ary srác fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
baba fn, *gúnyos*, vonzó nő,
kedveskedő, fiatal nő
baby/bébi fn, *közömbös*, fiatal nő,
kedveskedő vonzó nő
bájos fn, *kedveskedő*, vonzó nő
bigé fn, *gúnyos*, vonzó nő
bika fn, *gúnyos*, vonzó férfi
bombanó fn, *kedveskedő*, vonzó nő
bombázó fn, *kedveskedő*, vonzó nő
boy fn, *tréfás*, vonzó férfi
bögyös fn, *gúnyos*, fiatal nő,
közömbös, vonzó nő
bőr fn, *gúnyos*, fiatal nő
bringa fn, *gúnyos*, fiatal nő
buksza fn, *gúnyos*, fiatal nő, vonzó nő
bula fn, *gúnyos tréfás*, fiatal nő,
közömbös, vonzó nő
cafka fn, *gúnyos*, fiatal nő
céda fn, *elítélő*, vonzó nő
cica fn, *kedveskedő*, fiatal nő
cicababa fn, *kedveskedő tréfás*, fiatal
nő, vonzó nő
cicafiú fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
cicavirág fn, *kedveskedő*, vonzó nő
cicus fn, *tréfás*, vonzó nő
cukorfalat fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
csaj fn, *közömbös*, fiatal nő,
kedveskedő, vonzó nő
csaje fn, *gúnyos*, fiatal nő
csajé fn, *közömbös*, fiatal nő
csájé fn, *közömbös*, fiatal nő
csajos fn, *kedveskedő tréfás*, fiatal nő
csajszi fn, *közömbös kedveskedő*,
fiatal nő, vonzó nő
csákó fn, *közömbös*, fiatal férfi
csávesz fn, *tréfás*, fiatal férfi
csávó fn, *közömbös tréfás*, fiatal férfi
csecses fn, *tréfás*, vonzó nő
cseléd fn, *tréfás gúnyos*, fiatal nő
csibe fn, *elítélő*, fiatal nő, *tréfás*,
vonzó nő
csicska fn, *durva gúnyos*, fiatal nő,
durva, fiatal férfi
csincsilla fn, *gúnyos*, vonzó nő
csinibaba fn, *kedveskedő*, fiatal nő,
vonzó nő
csinicsaj fn, *kedveskedő*, fiatal nő
csinos fn, *kedveskedő*, vonzó nő
csipendél fn, *gúnyos*, vonzó férfi
csíra fn, *durva gúnyos*, fiatal férfi
csitri fn, *elítélő*, fiatal nő
csoda fn, *kedveskedő*, vonzó nő

csöcsös fn, *kedveskedő*, vonzó nő
csődör fn, *gúnyos*, fiatal férfi, *tréfás*,
 vonzó férfi
csúcspicsa fn, *durva*, vonzó nő
dákó fn, *tréfás*, fiatal férfi
Don Huán fn, *gúnyos*, vonzó férfi
dögös fn, *közömbös*, vonzó nő,
kedveskedő, vonzó férfi
dzsigoló fn, *tréfás*, fiatal férfi, vonzó
 férfi
édes fn, *kedveskedő*, fiatal nő, vonzó
 nő
ember fn, *közömbös*, fiatal férfi
fasz fn, *durva*, fiatal férfi
faszi fn, *durva*, fiatal férfi, vonzó férfi
félisten fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
fickó fn, *közömbös*, fiatal férfi, *tréfás*,
 vonzó férfi
figura fn, *tréfás*, fiatal férfi
fiú fn, *gúnyos*, fiatal férfi
fiúcska fn, *tréfás*, vonzó férfi
gádzsi fn, *közömbös*, fiatal nő
gádzsó fn, *közömbös*, fiatal és vonzó
 férfi
gecisbugyi fn, *durva*, fiatal nő
gentleman fn, *kedveskedő*, fiatal férfi
gerenda fn, *gúnyos*, fiatal férfi
görögisten fn, *tréfás*, fiatal férfi
gyíkar fn, *tréfás*, fiatal férfi
gyökér fn, *durva gúnyos*, fiatal férfi
hapek fn, *kedveskedő*, fiatal férfi
hapi fn, *közömbös tréfás*, fiatal férfi
hapsi fn, *közömbös tréfás*, fiatal férfi
hölgy fn, *közömbös*, fiatal nő
hölgyike fn, *tréfás*, fiatal nő
husi fn, *tréfás*, fiatal nő
ifjú fn, *kedveskedő*, fiatal férfi
inas fn, *gúnyos*, fiatal férfi
ipse fn, *közömbös*, fiatal férfi
ipsecsávó fn, *közömbös*, fiatal férfi
isten fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
istennő fn, *kedveskedő*, vonzó nő
izomagy fn, *gúnyos*, fiatal férfi
jó nő fn, *kedveskedő*, vonzó nő
jóbőr fn, *kedveskedő*, fiatal nő, *gúnyos*
elítélő, vonzó nő
jóbula fn, *gúnyos kedveskedő*, vonzó
 nő
jócsávó fn, *gúnyos*, fiatal férfi, *tréfás*,
 vonzó férfi
jómuff fn, *tréfás*, vonzó nő
jónadrág fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
jóparty fn, *elítélő*, vonzó nő
jópicsa fn, *durva gúnyos*, vonzó nő
jópina fn, *durva*, vonzó nő
kan fn, *durva*, fiatal férfi
kanca fn, *gúnyos*, fiatal nő
kandúr fn, *gúnyos*, fiatal férfi
kani fn, *tréfás*, vonzó férfi
kaszanova fn, *közömbös*, vonzó férfi
kebela fn, *kedveskedő*, vonzó nő
kicsicsikó fn, *tréfás*, fiatal férfi
királylány fn, *kedveskedő*, vonzó nő
kisasszony fn, *gúnyos*, fiatal nő

kiscsaj fn, *elítélő*, fiatal nő
kiscsúra fn, *durva gúnyos*, fiatal férfi
kisfiú fn, *gúnyos*, fiatal férfi
kislány fn, *közömbös*, fiatal nő,
kedveskedő, vonzó nő
kismuff fn, *gúnyos*, fiatal nő
kistaknyos fn, *gúnyos*, fiatal férfi
köcsög fn, *gúnyos*, fiatal férfi
kölyök fn, *elítélő gúnyos*, fiatal férfi
krapek fn, *közömbös*, fiatal férfi
krapfi fn, *tréfás*, vonzó férfi
kurtizán fn, *durva*, vonzó nő
kurva fn, *durva*, fiatal nő
kurvapeccér fn, *durva*, fiatal férfi
kurvics fn, *durva*, fiatal nő
kurvinc fn, *durva*, fiatal nő
lány fn, *közömbös kedveskedő*, fiatal
nő
lányka fn, *kedveskedő*, fiatal nő
latincsődör fn, *tréfás*, fiatal férfi,
vonzó férfi
lator fn, *gúnyos*, fiatal férfi
leány fn, *kedveskedő*, fiatal nő
leányzó fn, *tréfás*, fiatal nő
liba fn, *gúnyos*, fiatal nő, vonzó nő
lotyó fn, *durva*, fiatal nő
lovag fn, *tréfás*, vonzó férfi
lyány fn, *tréfás*, fiatal nő
maca fn, *tréfás gúnyos*, fiatal nő,
vonzó nő
macsó fn, *kedveskedő tréfás*, vonzó
férfi
mácsó fn, *tréfás*, fiatal férfi,
kedveskedő tréfás, vonzó férfi
májer fn, *gúnyos*, fiatal férfi
manus fn, *tréfás közömbös*, fiatal férfi
manusz fn, *közömbös*, fiatal férfi
menő fn, *tréfás*, vonzó férfi
moresz fn, *elítélő*, fiatal férfi
muff fn, *gúnyos elítélő*, vonzó nő
muksó fn, *gúnyos tréfás*, fiatal férfi
nádszálgyerek fn, *tréfás*, fiatal férfi
nő fn, *közömbös*, fiatal nő
nőci fn, *kedveskedő tréfás*, fiatal nő
nőcike fn, *tréfás*, fiatal nő
nőcske fn, *gúnyos*, fiatal nő
nőke fn, *tréfás*, fiatal nő
nőszemély fn, *közömbös*, fiatal nő
nyakaskakas fn, *tréfás*, vonzó férfi
Ő fn, *kedveskedő*, vonzó nő, vonzó
férfi
pacák fn, *tréfás gúnyos*, fiatal férfi
pali fn, *elítélő*, fiatal férfi
pasas fn, *tréfás közömbös*, fiatal férfi
pasi fn, *közömbös kedveskedő*, fiatal
férfi
picsa fn, *durva*, fiatal nő, vonzó nő
pina fn, *durva*, fiatal nő, vonzó nő
pinainas fn, *durva*, fiatal férfi
pipi fn, *tréfás gúnyos*, fiatal nő, vonzó
nő
pipike fn, *gúnyos*, vonzó nő
pisís fn, *gúnyos*, fiatal férfi
piszkafa fn, *gúnyos*, fiatal férfi

plázacica fn, *gúnyos*, vonzó nő
prosti fn, *elítélő*, fiatal nő
pulya fn, *gúnyos*, fiatal férfi
punci fn, *durva*, vonzó nő
ribanc fn, *gúnyos*, fiatal nő
ribi fn, *durva*, fiatal nő, vonzó nő
Rómeó fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
rüfke fn, *elítélő*, fiatal nő
sármos fn, *kedveskedő*, vonzó férfi
sexiboy fn, *tréfás*, fiatal férfi
sovány fn, *gúnyos*, fiatal férfi
soványbéka fn, *gúnyos*, fiatal férfi
srác fn, *közömbös*, fiatal férfi
kedveskedő, vonzó férfi
strici fn, *durva*, fiatal férfi
sugár fn, *tréfás*, vonzó nő, *tréfás*,
vonzó férfi
sukár fn, *gúnyos tréfás*, vonzó férfi
sukárcsávó fn, *gúnyos tréfás*, vonzó
férfi
suná fn, *durva*, fiatal nő
suta fn, *tréfás*, fiatal nő
szaros fn, *gúnyos*, fiatal férfi
szép fn, *kedveskedő*, vonzó nő
szépfű fn, *tréfás*, vonzó férfi
szépség fn, *kedveskedő*, vonzó nő
szexi/sexy fn, *kedveskedő*, vonzó nő
szexiboy fn, *tréfás kedveskedő*, vonzó
férfi
szexicsaj fn, *kedveskedő tréfás*, vonzó
nő
szexigirl fn, *kedveskedő*, fiatal nő

szexy/szexi/sexy fn, *tréfás kedveskedő*,
vonzó férfi
szexygirl fn, *kedveskedő*, vonzó nő
szirén fn, *kedveskedő*, vonzó nő
szivar fn, *tréfás*, fiatal férfi
szivi fn, *tréfás*, vonzó nő
szívtipró fn, *kedveskedő elítélő*, vonzó
férfi
szoknyapecér fn, *tréfás*, fiatal férfi
szőrös fn, *gúnyos*, fiatal férfi
szuka fn, *durva gúnyos*, fiatal nő,
vonzó nő
szúkpina fn, *durva*, fiatal nő
szűzkurva fn, *durva*, fiatal nő
tag fn, *közömbös*, fiatal férfi
takony fn, *gúnyos*, fiatal férfi
tápos fn, *gúnyos*, fiatal férfi
tejcsarnok fn, *gúnyos*, vonzó nő
topmodell fn, *kedveskedő*, vonzó nő
töki fn, *tréfás*, fiatal férfi
tökös fn, *tréfás*, fiatal férfi, vonzó férfi
tökösgyerek fn, *durva*, fiatal férfi
tutibige fn, *gúnyos*, vonzó nő
tuticsaj fn, *tréfás*, vonzó nő
tündér fn, *kedveskedő*, vonzó nő
tüzes fn, *közömbös*, vonzó nő
tyúk fn, *gúnyos*, fiatal nő, *tréfás*,
vonzó nő
úriember fn, *kedveskedő*, fiatal férfi
ürge fn, *tréfás*, fiatal férfi
vadállat fn, *tréfás*, vonzó férfi
vagány fn, *kedveskedő*, vonzó férfi

zöldfülű fn, *gúnyos*, fiatal férfi

zsibernyák fn, *tréfás*, fiatal férfi

8. Mellékletek

8.1. Táblázatok

1. táblázat: A fiatal nő témakör szavai

	9.-esek	Közös	12.-esek
1	bombázó	baba	bőr
2	bögyös	baby/bébi	buksza
3	bringa	bige	csajé
4	cafka	bula	csájé
5	csaje	cica	csitri
6	csibe	cicababa	édes
7	csicska	csaj	gádzsi
8	csinibaba	csajos	hölgy
9	csinicsaj	csajszi	leány
10	gecisbugyi	cseléd	leányzó
11	hölgyike	lány	lyány
12	husi	liba	nőcike
13	jóbőr	maca	nőke
14	kanca	muff	nőszemély
15	kisasszony	nő	pina
16	kiscsaj	nőci	rüfke
17	kislány	picca	
18	kismuff	pipi	
19	kurva	szuka	
20	kurvics	tyúk	
21	kurvinc		
22	lányka		
23	lotyó		
24	nőcske		
25	prosti		
26	ribanc		
27	ribi		
28	suna		
29	suta		
30	szexigirl		
31	szűkpina		
32	szűzkurva		

2. táblázat: A fiatal férfi témakör szavai

	9.-esek	Közös	12.-esek
1	arc	csávó	csákó
2	csávesz	faszi	dákó
3	csicska	fickó	ember
4	csíra	gádzsó	figura
5	csödör	hapi	gentleman
6	dzsigoló	hapsi	hapek
7	fasz	ipse	kistaknyos
8	fiú	kölyök	májer
9	gerenda	krapek	tag
10	görögisten	macsó	úriembe
11	gyíkar	pacák	r
12	gyökér	pali	
13	ifjú	pasas	
14	inas	pasi	
15	ipsecsávó	srác	
16	izomagy		
17	jócsávó		
18	kan		
19	kandúr		
20	kicsicsikó		
21	kiscsíra		
22	kisfiú		
23	köcsög		
24	kurvapecér		
25	latincsdör		
26	lator		
27	mácsó		
28	manus		
29	manusz		
30	moresz		
31	muksó		
32	nádszálgyerek		
33	pinainas		
34	pis		
35	piszkafa		
36	pulya		
37	sexiboy		
38	sovány		
39	soványbéka		
40	strici		
41	szaros		
42	szivar		
43	szoknyapecér		
44	szőrös		

45	takony		
46	tápos		
47	töki		
48	tökös		
49	tökösgyerek		
50	ürge		
51	zöldfülű		
52	zsibernyák		

3. táblázat: A vonzó nő témakör szavai

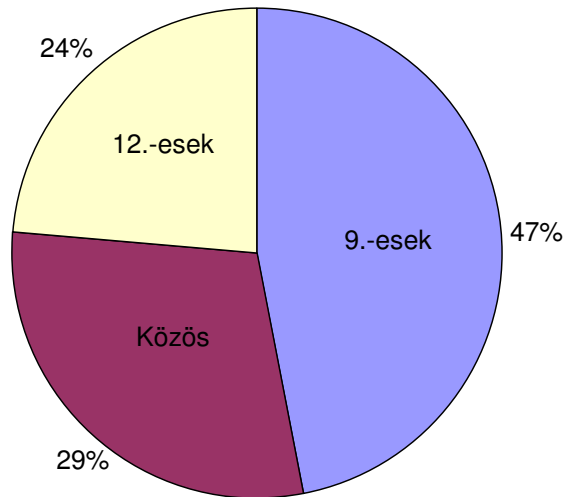
	9.-esek	közös	12-esek
1	baba	bige	álomnő
2	bájos	bombázó	angyal
3	bébi/baby	cicababa	bögyös
4	bombanő	csinibaba	céda
5	buksza	jóbula	cicavirág
6	bula	jópicsa	cicus
7	csaj	maca	csecses
8	csajszi	muff	csibe
9	csincsilla	pipi	csoda
10	csinos		hölgy
11	csöcsös		istennő
12	csúcspicsa		jó nő
13	dögös		jóparty
14	édes		kebela
15	jóbőr		ő
16	jómuff		plázacica
17	jópina		tejcsarnok
18	királylány		
19	kislány		
20	kurtizán		
21	liba		
22	picsa		
23	pina		
24	pipike		
25	punci		
26	ribi		
27	sugár		
28	szép		
29	szépség		
30	szexi/sexy		
31	szexicsaj		
32	szexygirl		
33	szirén		
34	szivi		
35	szuka		
36	topmodell		
37	tutibige		
38	tuticsaj		
39	tündér		
40	tüzes		
41	tyúk		

4. táblázat: A vonzó férfi témakör szavai

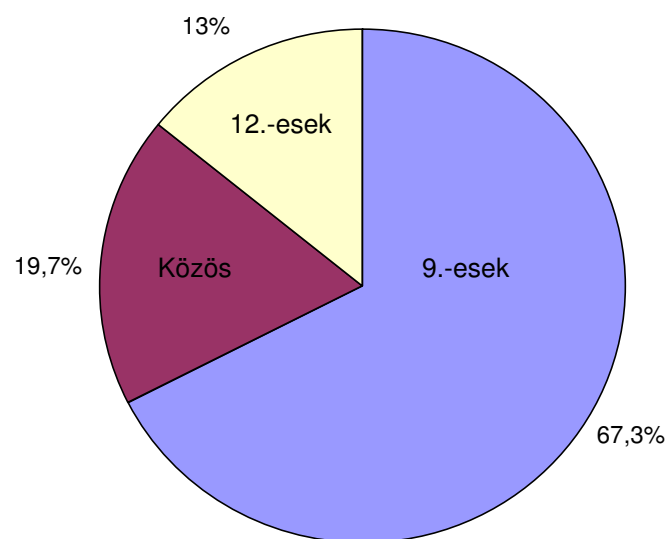
	9.-esek	közös	12.-esek
1	angyalbögyörő	csávó	a nagy ő
2	ary srác	macsó	boy
3	bika	mácsó	cicafiú
4	cukorfalat	szívtipró	félisten
5	csipendél		gádzsó
6	csődör		isten
7	Don Huán		jónadrág
8	dögös		kaszanova
9	dzsigoló		krapek
10	faszi		krapí
11	fickó		lovag
12	fiúcska		ő
13	jócsávó		
14	kani		
15	latincsőder		
16	menő		
17	nyakaskakas		
18	pasi		
19	Rómeó		
20	sármos		
21	srác		
22	sugár		
23	sukár		
24	sukárcsávó		
25	szépfíú		
26	szexiboy		
27	szexy/szexi/sexy		
28	tökös		
29	vadállat		
30	vagány		

8.2. Diagramok

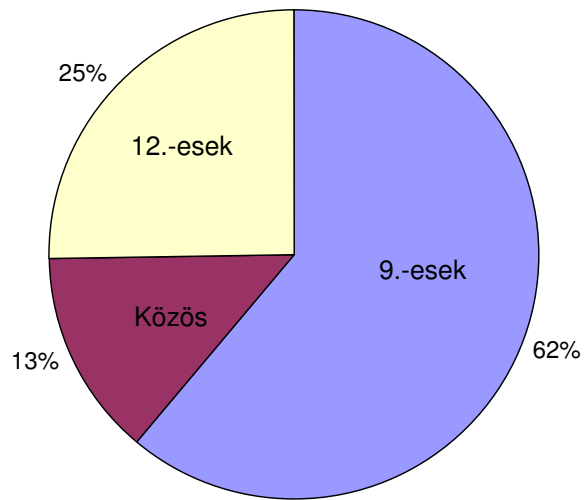
1. ábra: A fiatal nő témakör szavainak eloszlása kördiagramon

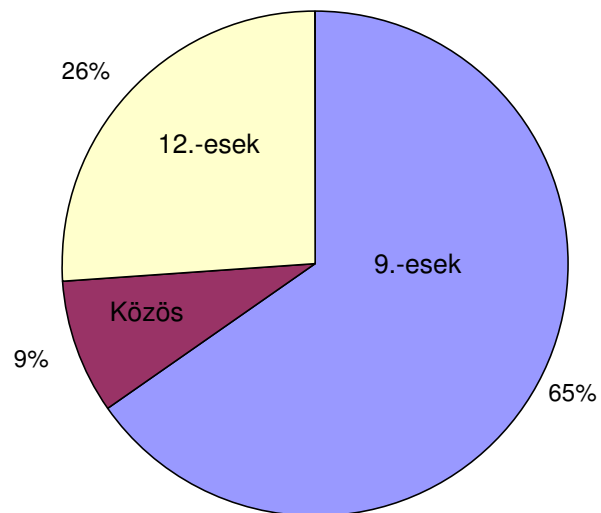
2. ábra: A fiatal férfi témakör szavainak eloszlása kördiagramon

3. ábra: A vonzó nő témakör szavainak eloszlása kördiagramon

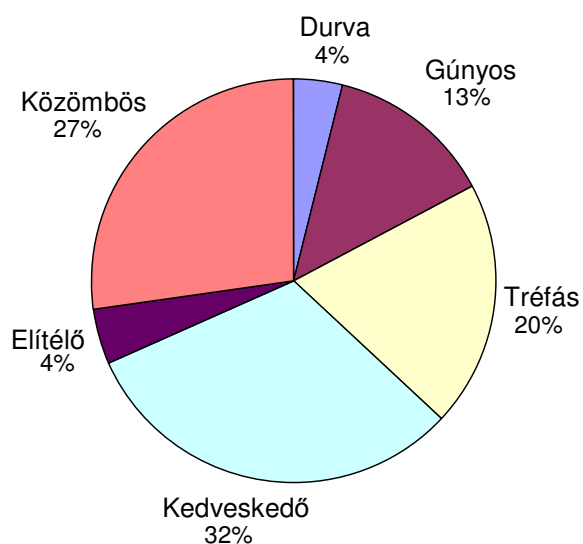
4. ábra: A vonzó férfi témakör szavainak eloszlása kördiagramon

5. ábra: A 9. osztály stílusminősítései az összes általuk leadott szavazat viszonylatában

6. ábra: A 12. osztály stílusminősítései az összes általuk leadott szavazat viszonylatában

9. Felhasznált szakirodalom

- BACHÁT LÁSZLÓ, *A felnövő nemzedék nyelvi magatartás-kultúrája: Az anyanyelvi nevelés korszerűsítésének áramában* (1984). Szerk. Bachát László--Fülöp Lajos--Szathmári István. Bp., 1986. 167—88
- BACHÁT LÁSZLÓ, *Az ifjúsági és a diáknyelv kérdései: Anyanyelv, közélet, művelődés*. Összeállította és szerkesztette: SEBESTYÉN ÁRPÁD. Bp., 1976. 107–22
- FÖLDESI RENÁTA, *A diákszleng vizsgálata a sárrétudvari Jókai Mór Általános iskola 6–8. osztályos tanulói körében*. Debrecen, 2006.
(<http://nevarchivum.klte.hu/szleng/hu>)
- H. VARGA GYULA, *Létezik-e ifjúsági nyelv?: Anyanyelvi nevelés — embernevelés*. (Országos anyanyelv-oktatási napok. Eger, 1994. július 4–7.) Szerk. Szende Aladár. MNyTK. 198. sz. Bp., 1995. (<http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/tanulmanyok/ifjnyelv.htm>)
- HOFFMANN OTTÓ, *Mini-tini-szótár*. Bp., 1996.
(<http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/minitini/minitart.htm>)
- JUHÁSZ JÓZSEF, SZŐKE ISTVÁN, O. NAGY GÁBOR, KOVALSZKY MIKLÓS szerk., *Magyar értelmező kéziszótár*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1987.
- KIS TAMÁS, *A magyar katonai szleng szótára* (1980–1990) (A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai 60. sz.) Debrecen, 1991. (178 lap).
- KIS TAMÁS, *A magyar szlengszótárak*: Mnyj. 32 (1995):79–94
- KIS TAMÁS, *Nyelvi univerzálé-e a szleng?*
(http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/tanulmanyok/szluniv_hun.htm)
- KIS TAMÁS, *Szemponatok és adalékok a magyar szleng kutatásához: A szleng útjai és lehetőségei*. Szerk. Kis Tamás. Db., 1997.
(http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/tanulmanyok/hun_sl.htm)
- MATIJEVICS LAJOS, *A vajdasági magyar diáknyelv*. Újvidék, 1972. (265 lap)
- RIKASSI ILONA, *A nyírbátori diáknyelv és szótára*. (Szakdolgozat). Debrecen, 1996. (80 lap). (<http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/szakdolg/rikassi.htm>)

- RÓNAKY EDIT: *Hogyan beszél ma az ifjúság? (Avagy: Hogy hadováznak a skacok?)*
(Az Embernevelés Kiskönyvtára 2.) Szentlőrinc, 1995
(http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/ronaky/re_skac.htm)
- SZIKSZAINÉ NAGY IRMA, *A diákszleng metaforái az „elégtelen”-re: A metafora grammatikája és stilisztikája.* (Tanulmánykötet a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelvtudományi Tanszéke által 1999. október 11–12-én rendezett konferencia előadásából). Szerk. Kemény Gábor. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához X.). Bp.,
(http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/egyeb/szik_met.htm)
- SZIKSZAINÉ NAGY IRMA, *Magyar stilisztika.* Osiris Kiadó, Budapest, 2007.
- SZÜTS LÁSZLÓ, *A mai magyar tolvajnyelv szókincsének néhány sajátosságáról.*
MNYRét. 963-968
- TOMPA JÓZSEF szerk., *A mai magyar nyelv rendszere.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1961.
- VEKERDI JÓZSEF, *A magyarországi cigány nyelvjárások szótára.* Második, javított kiadás. Szerk. VÁRNAI ZSUZSA. Budapest.
- VIDRA ANIKÓ, *Az ifjúság sajátos nyelvhasználatáról*
(http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/egyeb/vidra_elemei/vidra.htm)
- WACHA IMRE, *Szöveg és hangzása.* Cikkek, tanulmányok a beszédről. Magyar Rádió Rt., Budapest, 1999.